107-2

Herstel

ALGEMEEN KATHOLIEK WEEKBLAD
UITGAVE VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND IN NEDERLAND

22e Jrg. 9 MEI 1941 No. 19

REDACTIE-ADRES: OUDENOORD, UTRECHT — ABONNEMENT FRANCO PER POST ƒ 3,00 PER JAAR — ADMINISTRATIE: ONDIEP 6 UTRECHT

HEER, ZEGEN ONZE ARBEID!

KRONIEK

1. Uitvoering der Kinderbijslagwet

Degenen, die menen krachtens de Kinderbijslagwet aanspraak te kunnen maken op kinderbijslag of op een hogere uitkering dan hun is toegekend, wordt er op gewezen, dat zij ter zake inlichtingen kunnen inwinnen bij de instelling, waarbij hun werkgever zijn personeel heeft verzekerd ingevolge de Ziektewet, dus bij de Raad van Arbeid of bij een bedrijfsvereniging.

Mochten zij, ook nadat hun de gevraagde inlichtingen zijn verstrekt, menen verdere aanspraken op uitkering door een bedrijfsvereniging te kunnen maken, dan kunnen zij zich met een klacht wenden tot het college van toezicht, Raamweg 90 te 's-Gravenhage

2. Navordering van pensioenpremies gedemobiliseerden

Omtrent de betaling van pensioenpremies, die tijdens de mobilisatie vanwege het departement van Defensie werden betaald, bestond destijds onenigheid. In sommige gevallen betaalden de werkgevers voor hun gedemobiliseerde, doch niet ontslagen employé's de premies. In andere gevallen moesten de werknemers die zelf betalen. Daardoor is bij velen, die, in hun vorige werkzaamheden zijn teruggekeerd, een achterstand ontstaan. De Pensioenraad staat op het standpunt, dat deze achterstallige premies in ieder geval betaald moeten worden.

De T i d verneemt thans, dat door de bemiddeling van de ambtenarenorganisaties verschillende werkgevers, onder andere provincies en gemeenten, er in hebben toegestemd de achterstallige premies over lange termijnen na te vorderen. Er komen zelfs termijnen van drie à vier jaren voor.

3. Werklozenkas landarbeiders

Onder dagtekening van 21 April no. 617 W.V. ontvingen wij onderstaand bericht vanwege het Dep. van Sociale Zaken

Bij circulaire van 5 December 1940, no. 898 W.V., afdeling R.A.B., heb ik bepaald, dat landarbeiders, leden van werklozenkassen voor landarbeiders die zonder vergunning van de arbeidsinspectie werden ontslagen, uitkering uit de werklozenkas zouden mogen ontvangen, indien hun geen werk kon worden aangeboden en zij ook overigens voor uitkering in aanmerking kwamen. Ik bepaalde dit voorlopig, zulks in verband met het feit, dat ten aanzien van de vraag, of de zogenaamde ontslagverordening van toepassing was op ondernemingen in de landbouw, twijfel was gerezen. Bedoelde twijfel is thans weggenomen, doordat bij besluit no. 64/1941, houdende wijziging van het Eerste Uitvoeringsbesluit ingevolge de verordening no. 8/1940 betreffende het beperken van werk is bepaald, dat de inhoud van de ontslagverordening geldt voor leiders van landbouw-, industrie- en handelsbedrijven alsmede voor degenen, die een vrij beroep uitoefenen. Dientengevolge is de inhoud van de circulaire van 22 Juni 1940, no. 740 W.V., afdeling W V. en A.B., thans opnieuw van toepassing ten aanzien van landarbeiders leden van werklozenkassen voor landarbeiders, zodat deze arbeiders thans geen uitkering uit de werklozenkas mogen ontvangen, indien zij zonder de vereiste vergunning van de arbeidsinspectie zijn ontslagen. Mijn circulaire van 5 December 1940, no. 898 W.V., afdeling R.A.B., vervalt derhalve.

De waarnemend secretaris-generaal van het departement van Sociale Zaken,

w.g. VERWEIJ.

4. De zorg voor onze oorlogsinvaliden

„Hoe is de positie op economisch gebied van onze gewonde soldaten, die thans hersteld of herstellende zijn?" aldus luidde de vraag, die wij dezer dagen stelden aan den heer W. F. Detiger, secretaris-penningmeester van de vereniging A.V.O., welke vereniging de sociale zorg voor de oorlogsinvaliden op zich heeft genomen.

De heer Detiger heeft zeven-en-twintig jaar lang de Amsterdamse arbeidsbeurs geleid en is jarenlang lid van de A.V.O. Hij is dus op het gebied van de sociale zorg voor onvolwaardige arbeidskrachten volkomen georiënteerd, en bovendien heeft hij over het gehele land zijn verbindingen om mensen in bedrijven geplaatst te krijgen.

De A.V.O., zo vertelde de heer Detiger, had uit hoofde van haar gewone werk, de arbeidszorg voor onvolwaardige arbeidskrachten, van de aanvang af grote belangstelling voor het lot der gewonden en verminkten uit de oorlog. Verenigingen, die zich met hun lot gingen bezig houden en plaatselijke comité's rezen als paddestoelen uit de grond. Dat was niet erg, zolang het bleef bij het verschaffen van ontspanning, het verstrekken van versnaperingen en het geven van morele steun. Maar wij begrepen, dat er iets meer en iets blijvends moest gebeuren, namelijk het terugbrengen van het oorlogsslachtoffer op een hem waardige arbeidsplaats in de maatschappij. Het werk der A.V.O. is immers steeds gebaseerd geweest op de grondslag der sociale rechtvaardigheid, gespeend van alle filantropische inslag of tendenzen. Zij ziet in dit werk een recht van de slachtoffers en een plicht van bedrijfswereld en maatschappij.

Het uitgangspunt bij het A.V.O.-werk is steeds: verschaf den gehandicapte de hem uit hoofde van zijn aanleg en capaciteiten toekomende plaats in het arbeidsleger. Dat is de oplossing, aldus de heer Detiger, van tal van sociale kwalen en zeker in een tijd, waarin zo volkomen terecht de nadruk wordt gelegd op de betekenis van de arbeid voor de samenleving en voor het individu zelf.

De practijk van het A.V.O.-werk stond er borg voor, dat de gewezen oorlogsverminkten verre zouden worden gehouden van de organen van armenzorg en maatschappelijke steun. Wij moeten vermijden, wat bijvoorbeeld Engeland en Frankrijk op het gebied der oorlogsverminkten uit de vorige oorlog te aanschouwen hebben gegeven in weerwil van hun wettelijke en niet-wettelijke maatregelen tot verplichte opneming van de oorlogsinvaliden in het bedrijfsleven. Ten onzent kunnen en zullen wij vermijden, dat de man, die in de strijd voor het vaderland zijn volledige validiteit verloor, met lucifers of veters moet leuren.

Reeds zeer kort na de oorlog werd de A.V.O. officieel ingeschakeld op het gebied van de sociale verzorging der militaire verminkten. De medische verzorging der militairen bleef berusten bij de medische militaire inspectie, haar hospitalen en haar twee recreatieverblijven „Kareool" en „Zulleveld". De medische verzorging van de burgerlijke gewonden en verminkten kwam voor verantwoording van de dienst der volksgezondheid van het departement van Sociale Zaken, geassisteerd door de controlerende artsen der Rijksverzekeringsbank.

Op het gebied van het sociaal herstel konden dus alle andere verenigingen en comité's hoe goed hun werk ook voor een deel bedoeld was, worden uitgeschakeld. En ook voor de financiële hulp was een beroep op anderen onnodig. Op instigatie namelijk van den rijkscommissaris is een groot bedrag op de begroting van Sociale Zaken gebracht, een bedrag, dat na uitputting kan worden aangevuld en waaruit alle kosten van medisch en sociaal herstel van oorlogsslachtoffers kunnen worden bestreden. De militairen krijgen gedurende een periode van zes maanden na hun ontslag uit het hospitaal — wanneer zij dan ten minste intussen in de burgermaatschappij geen plaats hebben kunnen vinden — kostwinnersvergoeding en soldij. Kostwinnersvergoeding natuurlijk alleen als zij daarvoor in aanmerking komen. Het afwikkelingsbureau van het departement van Defensie zorgt voor de pensioenen van invaliden, weduwen en wezen en kan de kosten van allerlei reclasseringsmaatregelen voor gewezen militairen bestrijden. De A.V.O. beschikt zelf ook nog over een fonds, waaruit geput kan worden indien dit strikt noodzakelijk is. Dat zal echter maar zelden nodig zijn, omdat de departementen hun taak zeer ruim opvatten.

De A.V.O. heeft thans ruim 1500 oorlogsinvaliden ingeschreven. Hiervan zijn er 600 weer in de maatschappij herplaatst en al aan het werk. Ongeveer 400 kunnen op het ogenblik nog geen arbeid verrichten. Tussen de 500 en 600 moeten dus nog aan werk geholpen worden. Daarom, aldus de heer Detiger, doe ik nog eens 'n dringend beroep op het Nederlandse bedrijfsleven, waarvan wij reeds zoveel medewerking hebben ondervonden, om ook hen onderdak te brengen. Ons eerste werk is den oorlogsinvalide geschikt te maken voor het werk, dat hij gewend was of waarin hij graag zich zou bekwamen. Natuurlijk is er een stevige samenwerking tussen de A.V.O. en de medische wereld om zeker te zijn, dat de invalide het werk ook in de toekomst zal kunnen blijven verrichten. Wij hebben een tiental officieren op non-actief ter beschikking gekregen voor onze buitendienst. Zij bezoeken de invaliden en zoeken een plaats voor hen in het bedrijfsleven. Voor wij daartoe overgaan, worden de werkgevers, bij wie de betrokkene in dienst was, of eventueel de overheidsinstellingen, waar hij bekend was, dan wel het gemeentebestuur om inlichtingen verzocht, zodat de A.V.O. een vrij juist beeld omtrent zijn toekomstige arbeidsmogelijkheden krijgt. Een kennis, die allereerst benut wordt in een eventueel nodig overleg met den chirurg over de te verstrekken prothese. Maar ook in de vrije beroepen helpen wij de mensen op de wijze, die voor hen het beste is. Zo wil bijvoorbeeld iemand een groentezaak beginnen. Hij krijgt een paard en wagen. Een ander vestigt een reparatiewerkplaats en wij bezorgen hem de machines. Als aan de tewerkstelling in een andere functie studie, omscholing en training moet voorafgaan, dan is het departement in beginsel steeds bereid, de kosten van lessen, studiemateriaal enz. te betalen.

Maar boven alles gaat een vaste inschakeling in het gewone bedrijfsleven, waarin de invalide voor zijn militaire dienst ook was opgenomen. In de vele tijdelijke functies bij de overheidscrisisbedrijven, de luchtbescherming, centrale keukens enz. zien wij geen blijvend perspectief voor den oorlogsinvalide. Het spreekt vanzelf, dat ieder geval en zeker de moeilijke gevallen individueel worden behandeld, en ik ben blij, aldus eindigde de heer Detiger, dat ik op 1 Mei de datum waarop ik afscheid neem van de gemeente-arbeidsbeurs, de handen vrij heb om mij geheel te geven aan het prachtige werk van de A.V.O. Er is nog veel te doen en ik vertrouw er op, dat het Nederlandse bedrijfsleven zijn plicht zal verstaan en zijn volle medewerking zal verlenen, zodat alle oorlogsinvaliden spoedig de hun toekomende plaats in de maatschappij weer zullen kunnen innemen.

Rheumatische pijnen.

Door hun pijnuitdrijvende werking helpen hierbij altijd veilig en vlug als geen ander een poeder of cachet van Mijnhardt te Zeist. Mijnhardt's Poeders per stuk 8 ct. Doos 45 ct. Cachets, genaamd **„Mijnhardtjes"** Doos 10 en 50 ct.

5. Extra rantsoen melk

Werkgevers of bedrijfsleiders, die personen in dienst hebben, die bij de uitoefening van hun beroep voortdurend met giftige stoffen omgaan, kunnen voor die personen een aanvraag indienen om een extra-rantsoen melk. Deze aanvraag kan uitsluitend worden gedaan op een formulier, hetwelk ten distributiekantore verkrijgbaar is. Aan individuele arbeiders mogen geen formulieren worden uitgereikt, echter wel aan hen die zelfstandig een beroep uitoefenen, in de uitoefening waarvan zij voortdurend met giftige stoffen omgaan.

De aanvragen kunnen uitsluithend worden gericht tot de Distributiedienst, waaronder de plaats van vestiging van het bedrijf ressorteert. De aanvraagformulieren dienen uiterlijk 26 April a.s. bij de Distributiedienst te worden ingeleverd.

6. De zelf-bakkers

Vóór de distributie van brood en meel werd in vele gezinnen het voor eigen gebruik benodigde brood zelf gebakken, hetgeen op de gezinsuitgaven aanmerkelijk bespaarde.

Door de distributie van brood werd aan dat zelf-bakken een einde gemaakt, zeer tot ongerief van de betreffende gezinnen.

Het bestuur van het R. K. Werkliedenverbond ontving daaromtrent veel klachten, waarom het op 31 October 1940 aan het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart verzocht een regeling in het leven te willen roepen, waarbij de gezinnen van zelfbakkers meel in plaats van brood op de broodbonnen zouden kunnen betrekken.

Hoewel tegen inwilliging van dat verzoek aanvankelijk bezwaren moesten rijzen, ontving het Verbondsbestuur bij schrijven van 18 April j.l. de navolgende mededeling van den directeur van het centraal distributiekantoor:

„Naar aanleiding van uw brief d.d. 31 October 1940, deel ik u mee, dat thans een regeling is getroffen, ten einde personen, die zulks vroeger ook deden, weer in de gelegenheid te stellen hun brood zelf te bakken.

De uitvoering van deze regeling berust echter geheel bij het rijksbureau voor de voedselvoorziening in oorlogstijd, zodat personen, die voor deze regeling in aanmerking wensen te komen, zich schriftelijk dienen te wenden tot den plaatselijken bureauhouder van genoemd bureau."

Ongetwijfeld zal dit bericht in de gezinnen van zelf-bakkers met vreugde worden begroet.

7. Centraal Secretariaat voor het landbouw- en veenbedrijf

Het Centraal Distributiekantoor heeft op een desbetreffende vraag van het C.S. bericht, dat de voorschriften ten aanzien van het verstrekken van extra-rantsoen voor brood, vet en vlees voor arbeiders in het veenbedrijf nog steeds van kracht zijn. Naar aanleiding daarvan hebben de gezamenlijke landarbeidersbonden verzocht, te willen bevorderen, dat in de gemeenten waar de veenarbeiders wonen, ook de waren beschikbaar zijn om de bonnen te kunnen gebruiken.

In een uitvoerig gemotiveerd betoog heeft het C.S. ook aangedrongen op een ruimere toewijzing van brandstoffen voor het platteland. Het is te hopen, dat daaraan gevolg kan worden gegeven, want de toestand is dienaangaande op vele plaatsen bijna onhoudbaar.

8. Vrije tijd voor afhalen van persoonsbewijs

Op de werkgevers rust de verplichting, hun werknemers tot deze gang naar de secretarie in de gelegenheid te stellen. Volgens artikel 1638 c van het Burgerlijk Wetboek behoudt de arbeider zijn aanspraak op het naar tijdruimte vastgesteld loon voor een korte, naar billijkheid te berekenen tijd, wanneer hij ten gevolge van de vervulling ener door de wet of overheid zonder geldelijke vergoeding opgelegde verplichting die niet in zijn vrije tijd kan geschieden, verhinderd is geweest zijn arbeid te verrichten. Wanneer dus de werknemer wordt uitgenodigd tijdens zijn werktijd ter secretarie te verschijnen, is de werkgever verplicht hem daartoe, zonder inhouding van loon, in de gelegenheid te stellen. Een kwestie van geven en nemen dus. Eens om de vijf jaren geve en neme men even tijd voor het persoonsbewijs.

Domme monniken

Een wetenschappelijk en eerlijk mens, al is hij ook godloochenaar of heiden, zal nooit van „domme" monniken gewagen. Hij weet te goed, dat zij hier goeddeels de beschaving hebben gebracht en steeds min of meer grote liefde voor de wetenschap in velerlei richting hadden. Neen, over domme monniken wordt in anti-papistische blaadjes voor het weinig ontwikkelde volk geschreven en kunt gij de onzinnigste geschiedenissen, vernemen op vergaderingen van zeker soort lieden, die de kloosterorden en de hele Kerk erbij liefst zo gauw mogelijk zouden uitroeien.

Dat de monniken van vroeger tijden de wetenschap beoefenden en dus allerminst dom waren, leerde mij weer een pas verschenen boek van den welbekenden Franciscaan p. Lucidius Verschueren.

P. Lucidius publiceerde onlangs een werk over de bibliotheek der Kartuizers van Roermond en liet ons zien, dat de wetenschap bij deze boetvaardige en geheel van de wereld afgezonderde kloosterlingen in hoge eer stond.

In 1376 gesticht, heeft dit klooster tot 1783 bestaan, toen de eigenzinnige bemoeial Joseph II, de vorst der Oostenrijkse Nederlanden, die zeer terecht de bijnaam van keizer-koster draagt, de kloosters ging opheffen. Hoewel buitenlandse Kartuizerkloosters veel rijkere bibliotheken hadden, mag die van het Roermondse ook gezien en..... bewonderd worden. Voorzover pater Verschueren het kon achterhalen, bezaten de Roermondse Kartuizers meer dan 150 oude handschriften, ongeveer 170 wiegedrukken (boeken van vóór 1500) en ongeveer 200 postincunabelen (boeken uit de eerste helft der zestiende eeuw), die thans het kostbaarste sieraad van menige rijksbibliotheek zijn. Wie trouwens op de hoogte is, weet maar al te goed, dat juist de oude handschriften, wiegedrukken en postincunabelen, welke thans als schatten bewaard worden in universiteits- en rijksbibliotheken, in de prachtige wetenschappelijke boekerijen te Den Haag, Brussel, Parijs, Londen, Wenen enz. enz., langs directe weg of vele omwegen uit de kloosterbibliotheken afkomstig zijn. Die domme monniken toch! Wat zouden wij bijvoorbeeld van de Griekse wijsbegeerte en de Romeinse letterkunde weten, zo de oude en middeleeuwse monniken de werken van 2000-en meer jaren geleden niet voortdurend hadden overgeschreven? Bitter weinig.

De Kartuizers van Roermond bewaarden niet alleen de H. Schrift en de godsdienstige tractaten van de Kerkvaders, maar ook wetenschappelijke en letterkundige werken, van profane aard. Om iets te noemen, ik vind in de nu uitgegeven catalogus werken van den beroemden Grieksen wijsgeer Aristoteles, alsook commentaren van vermaarde denkers op zijn natuurphilosophie en zijn denkleer. Voorts gedichten en werken van en over Herodotus, Homerus, Diogenes, Vergilius, Horatius, Cicero, Terentius, Juvenalis, Plautus, Sallustius en vele anderen uit de klassieke oudheid.

Gaan wij na, welke schrijvers uit de tijd van het Humanisme vertegenwoordigd waren, dan ontmoeten wij onder anderen Lorenzo Valla, Josse Badius Ascensius, Wimpheling, Petrarca en, niet te vergeten, onzen zo vaak ten onrechte versmaden Rotterdammer Desiderius Erasmus.

Zij die smalend over domme monniken kletsen, hebben wellicht niet één van al de genoemde schrijvers ooit gelezen, ja, staan misschien met een mond vol tanden, wanneer zij zeggen moeten, waar en wanneer ongeveer die schrijvers geleefd hebben, maar de Kartuizers van Roermond bestudeerden hun werken, en hebben mee gezorgd, dat die prachtige wereldlitteratuur niet verloren is geraakt.

VAN DEURNE.

Voorwaarts

Productie en organisatie

(d. B.). Men moge over de oorlog en de oorlogsgevolgen denken zo men wil, één zaak staat vast: de productie moet, óók voor behoud van ons eigen volk, zo hoog mogelijk worden opgevoerd.

De productie.

Er is een tijd geweest waarin werd verkondigd, dat de arbeiders zich niet om de productie hadden te bekommeren; dat was de taak van de ondernemers. Ook de staat had zich er niet mede te bemoeien.

Thans zijn de omstandigheden wel geheel anders. De overheidsorganen hebben zich diep in het productieapparaat ingedrongen; dat is verdedigbaar, omdat het algemeen belang nu eenmaal eist, dat richting en leiding gegeven wordt aan de voortbrenging.

Is het vanzelfsprekend dat de overheid zich laat gelden, even vanzelfsprekend is, dat de werkers, werkers opgevat in de brede betekenis van het woord, de eigenlijke voortbrengers, worden ingeschakeld in de organisatie der voortbrenging.

Men kan een verordening maken dat 24 uur per dag en 7 dagen per week moet worden gewerkt, men zal daardoor de opbrengst zonder twijfel bevorderen, doch dat men zodoende vol profijt trekken zal, is aan twijfel onderhevig. Men moet, om „vol", om met 100 procent resultaat te kunnen werken, niet enkel over de handen van den arbeider beschikken, doch ook over zijn geest, zijn hart; men moet ook over zijn bezieling kunnen beschikken. Tien werk-uren zijn niet altijd tien volle productie-uren.

Men moet derhalve de arbeiders inschakelen in de organisatie der productie. Dat is ook redelijk; de arbeider is nu eenmaal geen machine; het luiden van de bel, het inschakelen van „stroom" is niet voldoende om hem op „volle toeren" te laten werken. Hij wil, als volwaardige voortbrenger, het waarom kennen; hij wil het resultaat en het gewin van zijn arbeid mede beoordelen. Daarom is het jammer, dat de **economische** organisatie van de arbeid zich, althans voorlopig, staat te voltrekken buiten de arbeiders om.

De arbeiders, — dat betekent de arbeiders-organisaties — de organisaties welk zich het vertrouwen van de arbeiders in 50 jaar werken wisten te verwerven, de organisaties, die namens de arbeiders optreden.

Wij doen, in het belang van ons volk en van ons land, een beroep op hen, die thans allereerst verantwoordelijk zijn voor de sociaal-economische gang van zaken in ons land, om te bevorderen, dat de arbeidersbeweging worde ingeschakeld in de economische opbouw van ons land.

De productie.

Een bevredigende productie eist een goed gezind arbeidend volk. Een goed gezind werkend volk is, voor ons land, ondenkbaar zonder een in het volksvertrouwen gewortelde arbeidersbeweging.

Dat ons Verbond zijn invloed bij de honderdduizenden, speciaal in het katholieke zuiden des lands, met succes weet aan te wenden, staat buiten twijfel. Vitale delen van Nederlandse productie vindt men in het zuiden.

Zó bezien mag men vooral thans niet onverschillig staan tegenover onze katholieke arbeidersbeweging. Erger nog zou het worden, indien men haar op een of andere manier bestrijdt.

Men dient een groot nationaal, beter nog: een groot internationaal belang door onze beweging te steunen en te bevorderen. Men, dat zijn op de eerste plaats de arbeiders zelf. Zij moeten, nu er bij ons goede Nederlandse volk een drang is naar nauwere aaneensluiting, zorgen dat zij, die bij ons behoren, zich bij ons aansluiten.

Wij menen in deze tijd wederom een beroep te mogen doen op de werkgevers; zij dienen het pad dat naar de organisatie der arbeiders leidt, mede te effenen.

Het kan in het licht van het voorafgaande ook op de weg der overheid liggen onze beweging te bevorderen.

De gelegenheid bestaat daartoe nu in gans het land de propaganda ter hand genomen is.

Laten allereerst onze eigen mannen en vrouwen zorgen, dat onze gelederen versterkt worden.

De gebeurtenissen van het laatste jaar en het verlangen om na de oorlog klaar te staan voor de maatschappelijke nieuwbouw, kunnen ons sterken in het vertrouwen, dat wij met onze katholieke arbeidersbeweging even heerlijk als onontbeerlijk werk kunnen doen.

Wie is het, die de zwarte voren
In golvend goud veranderen doet?
Wie mesten en wie maaien 't koren,
Wie is het die de wereld voedt?
Dat zijn de paarden en de ploegers
Dat zijn de zweeters en de zwoegers
Dat zijn de zaaiers van het zaad,
Dat is de daad!

ADEMA VAN SCHELTEMA

Het ideaal

(d. B.) Ideaal is, volgens Koenen, iets dat men zich als volkomen voorstelt.

Niet gelukkig is de mens die geen ideaal heeft; het is de mens die in de dagelijkse tredmolen zijner beslommeringen onbevredigd ondergaat; hij doet zijn werk, hetwelk hij, in het gunstigste geval, niet als een al te zware last beschouwt. Er is niets, dat hem drijft, opheft naar iets dat hij volmaakt vindt, hij sjouwt maar door en kankert ergens over of kankert zelfs niet.

Hoe anders de mens, die een of meer idealen heeft. Die wordt in alles schier dagelijks gedreven door het verlangen om te bereiken, wat hem als volkomenheid voor ogen staat.

De mens stelt zich in verschillend opzicht idealen. Het hoogste en heerlijkste ideaal, dat de mens zich stellen kan, is het bereiken van de bovennatuurlijke, eeuwige volkomenheid. Dat ideaal bezielt en richt in velerlei opzicht zijn leven, aan het einde waarvan hij hoopt de volkomenheid nabij te zijn.

Gelukkig de mens die zich wel een onmetelijk groots ideaal stelt.

Er zijn andere idealen van minder grootse, doch zeker ook grote betekenis. Zongen de „oude" socialisten niet van „ons heilig ideaal"? Zij hadden zich tot doel gekozen de maatschappij zodanig te hervormen, dat het leven der mensen de volkomenheid nabij zou komen. Noem het een niet te verwezenlijken ideaal, wees van oordeel, dat te hoog was gemikt, dat zulk een ideaal zeker niet te bereiken of te benaderen is zonder volkomen consequente toepassing van Christus' leer — een ideaal was het zeker en men wist er millioenen mensen lange tijd voor in geestdrift te brengen.

Honderdduizenden mensen hebben voor een ideaal, wat dat dan ook was, geleden, vaak de dood gevonden. Met Schaepman's kruisvaarders waren zij van oordeel:

Maar beter toch te sterven
al is het voor een droom.
Dan het leven door te zwerven
in laffe luiheid, loom.

Ook deze tijd vraagt en biedt gelegenheid te over tot idealisme. De een zoekt het in stelsels en systemen, de ander in zijn land en volk, een ander strekt zijn ideaal uit tot een werelddeel — tot de gehele wereld zelfs.

Prachtig! Beter te sterven, al is het voor een droom, dan.....

Men kan respect hebben voor den idealist al is men het met het gestelde ideaal niet eens.

Wij hebben vooral in deze tijd behoefte aan idealen.

Goddank, wij, in onze katholieke arbeidersbeweging, waren immer en zijn thans nog volop idealist. Was en is het, om ons daartoe te bepalen, geen heerlijk ideaal, mens en wereld zó te vormen, dat het leven hier de volkomenheid nadert mede om daardoor te bevorderen, dat de mens zijn hoogste goed — zijn eindideaal bereiken kan?

Mens en wereld vormen.

Utopie?

Is het utopie, indien men zich, zonder tot kwezelarij te vervallen, tot ideaal stelt de mensen er van te overtuigen, dat zij broeders en zusters zijn en elkaar, zonder onderscheid, ter wille moeten zijn?

Is het utopie te bevorderen, dat de inrichting der maatschappij zó moet zijn, dat de mens zijn godsdienstige, culturele, sociale en materiële behoeften kan bevredigen?

De Nieuwe Gemeenschap!

Heel het werk onzer beweging was (en is) daarop toch ingesteld en men kan, indien men de verhoudingen van vóór 50 jaar vergelijkt met die van thans, toch redelijker wijze niet ontkennen, dat wij in de goede richting min of meer belangrijk gevorderd zijn.

Stellig — het ideaal is nog lang niet bereikt — doch wat volgt uit die tegenwerping? Ten eerste dat de verwezenlijking van een ideaal veel tijd vraagt, meer dan één mensen-leven vaak, en vervolgens dat er nog veel te doen overblijft — voor ons allen.

Men make geen caricatuur van het ideaal. Sommigen blijken zich als „ideaal" te stellen het bereiken van een of andere organisatievorm, een of andere concrete regeling, hoger loon.

Dat kunnen op zichzelf goede dingen zijn — idealen kan men ze bezwaarlijk noemen; zó snel is een ideaal veelal niet bereikt. Door zich zulk een beperkt doel te stellen is men al te spoedig uitgewerkt. Aan zulke idealisten heeft de wereld geen behoefte; zulke „idealisten" verlaten, om een voorbeeld te noemen, de beweging indien loonsverhoging is bereikt, een collectief contract is tot stand gekomen; zulke „idealisten" hebben geen geduld en verlaten de beweging indien een bepaald verlangen niet spoedig wordt bevredigd, indien zaken een wending nemen, welke hun niet aanstaat, indien een of ander rantsoen te krap wordt genomen.

Dat zijn „idealisten" van de koude grond.

Ver boven alle materiële verlangens uit staat het grote, het „heilige" ideaal onzer katholieke arbeidersbeweging.

Daarvan moeten wij ons vooral thans doordringen.

Ieder van ons moet dat — dat moeten vooral de jongeren onder ons. Met een niet te blussen vuur moeten zij, het grote doel-ideaal voor ogen, zich geven, zich b l ij v e n geven, ook al is het resultaat van hun werk niet aanstonds in cijfers uit te drukken. Zich blijven geven ook juist bij tegenslag en tegenwerking.

De moeilijkheid is, dat het niet gemakkelijk is geestdriftig te blijven voor een ideaal, waarvan men zich de verwezenlijking soms wat al te eenvoudig en te nabij voorstelt.

Hét middel om de geestdrift levendig te houden is onze beweging. In, mét en dóór de beweging hebben wij een prachtige gelegenheid om te slagen.

Laten wij n u v o o r a l de beweging plaatsen in het centrum van onze individuele belangstelling.

Liefde en activiteit, háár gewijd, zal ons leven verdiepen en verfraaien.

Zij is de weg welke voert naar ons ideaal!

Correspondentie

1e. Men informeert herhaaldelijk of het lidmaatschap van bepaalde (politieke) organisaties verenigbaar is met dat onzer katholieke arbeidersbeweging.

Het antwoord is duidelijk: mensen, die lid worden van een organisatie welke op het standpunt staat, dat aan onze katholieke vakbeweging een einde moet worden gemaakt, behoren ons de rug toe te keren. Men kan geen ja en neen te gelijk zeggen. Men kan geen lid zijn van onze katholieke vakbeweging en tevens lid zijn van een andere vereniging, die onze vakbeweging wil opheffen.

Mensen van karakter zullen in dat geval uit zichzelf voor het lidmaatschap onzer beweging bedanken.

Het Verbondsbestuur stelt op hun lidmaatschap onzer beweging geen prijs.

2e. Vervolgens wordt er naar geïnformeerd of personen die, om welke reden dan ook, voor het lidmaatschap bij een andere vakcentrale bedanken, door ons kunnen worden overgenomen.

Wij antwoorden: dat is alleen mogelijk, indien zij katholiek zijn. Het is wel jammer, indien het leger der ongeorganiseerden wordt vergroot, doch daarvoor zijn wij niet verantwoordelijk.

Slechts bij uitzondering kan een niet-katholiek als hospitant-lid worden aangenomen.

PUROL
Gezond voor de huid
zuivert, verzacht, geneest
DOOS 30-60, TUBE 45 CT.

ROND DE BEWEGING

Z. H. Exc. de Aartsbisschop heeft tot geestelijk adviseur van 't district Utrecht van de Utrechtse Diocesane Werkliedenbond benoemd kapelaan B. Koopmans van de St. Gertrudisparochie te Utrecht.

*

In de R.K. Landarbeider deelt de heer A. J. Loerakker, voorzitter van de R. K. Landarbeidersbond en redacteur van het orgaan van de organisatie, mee, dat het hoofdbestuur van de R. K. Landarbeidersbond zijn verzoek om ontslag als voorzitter van die organisatie en redacteur van het orgaan heeft aanvaard en hem met ingang van 1 April eervol ontslag heeft verleend.

Aan dat besluit is geen bekendheid gegeven voordat de bestuursraad in de gelegenheid was een opvolger te benoemen. Deze heeft den heer C. van der Ploeg te Haarlem tot voorzitter benoemd.

De heer A. J. Loerakker is 67 jaar oud en was bijna 28 jaar gesalarieerd bestuurder van de R.K. Landarbeidersbond.

De heer C. van der Ploeg werd in Januari 1939 gekozen tot hoofdbestuurder. Toen was hij reeds enige jaren in dienst van de R. K. Landarbeidersbond als propagandist.

*

Als uitvloeisel van besluit 166 van het jaar 1940, dat geleid heeft tot instelling van een Rijksarbeidsbureau, zijn Donderdag 1 Mei 1941 in dienst gesteld de gewestelijke arbeidsbureaux en de daaronder ressorterende bijkantoren, waardoor de openbare arbeidsbemiddeling geheel een rijkszaak is geworden.

De arbeidsbemiddeling, die thans geheel gecentraliseerd is, zal niet alleen tot de taak van genoemd rijksarbeidsbureau behoren, doch dit zal ook zorg wijden aan de voorlichting bij beroepskeuze met behulp van de daarvoor aangewezen instanties en instellingen en aan de middelen tot bevordering van de vakkennis der werknemers(sters).

*

De machinefabriek Gebr. Stork & Co. te Hengelo heeft over 1940 een exploitatiewinst gemaakt van ruim twee millioen gulden. Van de beschikbare winst van bijna 1½ millioen gaat een half millioen naar de reserve. Van de rest wordt een dividend van 14 percent uitgekeerd aan de gewone aandeelhouders.

*

In een te Utrecht gehouden buitengewoon congres van de Centrale Bond van spoor- en tramwegpersoneel is met algemene stemmen tot liquidatie van de organisatie besloten, welk besluit nodig was, nu met ingang van 1 Februari j.l. de Centrale Bond was samengesmolten met de Nederlandse Vereniging van spoor- en tramwegpersoneel en de B.A.N.S.

*

Met ingang van 1 Mei zijn ter voorziening in vacatures tot arbeiderscontroleur in de Mijnindustrie benoemd: J. J. Herinx te Brunssum, werkzaam op Staatsmijn Hendrik, lid van de arbeiderscommissie en lid van de commissie voor de houwersexamens; B. G. van Haren te Heerlen, werkzaam op de mijn Julia en voorzitter van de arbeiderscommissie; W. Eshuis te Treebeek, werkzaam op Staatsmijn Emma en lid van de arbeiderscommissie.

Herinx is lid van de R. K. Mijnwerkersbond, Van Haren lid van de Nederlandse Bond en Eshuis lid van de Protestants-Christelijke Bond.

Op 9 Mei herdachten A. Terstappen en op 10 Mei A. Hesdahl, leden van de R.K. Mijnwerkersbond, hun zilveren dienstjubilé, de eerste op Staatsmijn Wilhelmina, de tweede bij de mijn Laura.

*

In de week van 20 tot 26 April zijn weer 67 nieuwe leden van de R. K. Mijnwerkersbond ingeschreven. Op genoemde datum waren 24 van de 26 afdelingen er in geslaagd het minimum van drie nieuwe leden te halen.

*

De afdeling Pey van de Nederlandse R.K. Mijnwerkersbond, die gedurende de winter-propaganda-campagne mede haar beste beentje had voorgezet, is de 200 leden gepasseerd.

*

Op 25 April was het een kwarteeuw geleden, dat het lid van de R.K. Mijnwerkersbond P. Suppers in dienst trad bij de Laura en Vereniging.

Het lid Mart. Morlog herdacht de dag, dat hij vóór 25 jaar op de mijn Oranje Nassau I werd te werk gesteld. Hij is daar nu nog als stutter werkzaam.

*

Naar wij vernemen zal in de op 17 Mei a.s. te houden algemene vergadering van aandeelhouders van de Nederlandse Staalfabrieken voorheen J. M. de Muinck Keizer N.V. te Utrecht, worden voorgesteld een dividend uit te keren van 10 procent (vorig jaar 8 procent).

*

Het aantal leden van het college van rijksbemiddelaars is met twee uitgebreid. De nieuwbenoemde rijksbemiddelaars zijn de heren prof. mr. C. P. M. Romme, oud-minister van Sociale Zaken, te Amsterdam en ir. A. Plate, voorzitter van de Maatschappij voor Nijverheid te Rotterdam.

*

In het jaarverslag der Koninklijke Maatschappij „De Schelde" te Vlissingen wordt gezegd, dat het bedrijf voldoende van orders is voorzien.

„Onze hellingen zullen nog geruime tijd bezet zijn door een motormailschip voor de Rotterdamse Lloyd, een motorvrachtschip, de Borneo, voor de Stoomvaart-Maatschappij Nederland, een motorveerboot voor de Provinciale Stoombootdienst, terwijl wij hopen te beginnen aan het motormailschip „Waingapoe" voor de Paketvaart Maatschappij. Verschillende scheeps- en landketels en machines, koelinstallaties enz. werden in 1940 afgeleverd; andere zijn onderhanden."

*

We lezen in het verslag van den directeur van de Nederlandse Arbeidersbank over het negende boekjaar 1940, dat de resultaten van dit afgelopen boekjaar, gezien de bijzondere omstandigheden, onder welke moest worden gewerkt, niet onbevredigend zijn.

Hoewel de gevolgen van de oorlog ook voor ons land — aldus de directeur — niet geheel zonder nadeel zijn geweest, is het toch mogen gelukken, het bedrijf op rendabele basis te blijven exploiteren. Leek het in de eerste tijd na 10 Mei er op, dat aan een inkrimping zou moeten worden gedacht, de latere maanden van het jaar brachten een zodanig herstel van activiteit, dat de verlies- en winstrekening, na de nodige fondsen voor dubieus geworden posten te hebben gereserveerd, met een voordelig saldo kon worden afgesloten.

De samenstelling van de raad van commissarissen onderging in het afgelopen jaar een wijziging door het overlijden op 20 September van den gedelegeerden commissaris, den heer A. G. v. d. Linden.

Met Van der Linden is een der initiatiefnemers tot de oprichting van onze bank heengegaan. Hij was vanaf haar oprichting de gedelegeerde commissaris. Hij heeft in deze functie onzegbaar veel voor onze instelling gedaan.

Wij gedenken hem dankbaar in onze gebeden, en de herinnering aan zijn persoon en werk zal ons steeds een stimulans zijn tot verder werken in zijn geest.

Tot opvolger van den heer Van der Linden als gedelegeerde commissaris werd door de raad aangewezen de heer mr. C. van Kessel.

Daar zal Moeder blij mee zijn!

Aanstaande Zondag is het Moederdag! Dan zullen we Moeder verrassen met zoo'n mooie flacon geurige Eau de Cologne Boldoot. Daar kan ze van genieten .... een heelen tijd. Straks spreken we met Vader af: met Moederdag maken we samen Moeder blij!

Een welkom geschenk

Eau de Cologne

Boldoot

We vermelden tenslotte nog, dat het batig saldo over 1940 op de verlies- en winstrekening ruim 7 mille bedraagt.

*

Nu de R. K. Bouwvakarbeidersbond in één week 95 nieuwe leden heeft mogen inschrijven, is 't nog maar een kwestie van systematisch doorgevoerde propagandaactie om te verwachten, dat deze bond binnen zéér korte tijd 100 nieuwe leden per week gaat inschrijven. Dát is ook de opzet geweest bij de inzet van de kwartaal-mars van deze bond.

Bouwvakarbeiders kunnen wat verzetten en hebben stevige schouders! Dat weten we allemaal. Niet alleen: de handen uit de mouwen, maar de schouders stevig onder de ledenlijst en dan: omhóóg! De katholieke bouwvakarbeider in zijn katholieke bond! Propagandisten, vóór!

*

De R. K. Fabrieksarbeidersbond zit ook niet stil. In de kort geleden gehouden jaarvergadering van de afdeling Utrecht verrichtte de adviseur de installatie van 13 nieuwe leden. Dat is een resultaat voor deze afdeling, dat met ere genoemd mag worden. Propaganda, ook in andere afdelingen, en óók deze bond zal groeien in kwantiteit, de kwáliteit is goed. Dat weten de leden zelf 't beste!

*

In de afdeling Eindhoven heeft de uitreiking plaats gehad van de Verbondsdiploma's aan twaalf leden, die langer dan 25 jaar lid van de bond of de R.K. Arbeidersbeweging waren.

Het waren de dames A. Bogers en Cath. Voermans, voorts de heren L. Graber, J. Stoker, A. van Glabbeek, M. Savenye, J. Savenye, H. Stoker, G. Wilbrink, J. Heyink, G. Reker en P. van Kraay.

Proficiat, en volhouden jubilarissen (essen).

*

Geen bond van katholiek-georganiseerde arbeiders, welke thans niet aan de algemeen ingezette en reeds met prachtige resultaten bekroonde propaganda-actie deelneemt! De actie bij de R. K. Grafische Bond staat in het teken van een opmars naar de 6 duizend leden. Dit kan bereikt worden, indien de afdelingsbesturen actief deelnemen aan de propaganda onder de arbeiders in de papierwarenindustrie, die er eveneens recht op hebben dat voor hen behoorlijke arbeidsvoorwaarden tot stand komen.

Hiervoor is aller medewerking nodig en het bondsbestuur vertrouwt daarop ter versterking van de Katholieke Arbeidersbeweging niet tevergeefs een beroep te doen. Dat spreekt en wordt vanzelf in onze rijen verstaan!

*

In Gouda is het 20-jarig bestaan van de R.K. Bond van Houtbewerkers en het 25-jarig bestaan der afdeling op schitterende wijze herdacht.

In de jaarvergadering van de afdeling Breda van deze bond is het lid A. v. d. Pol gehuldigd bij gelegenheid van zijn zilveren jubileum als lid van deze bond.

*

De R.K. Tabaksbewerkersbond heeft vergaderd met de ongeorganiseerde katholieke arbeiders, die bij de firma Douwens-Egberts te Joure werkzaam zijn, in welke bijeenkomst het hoofdbestuurslid Hermans over het nut en de noodzakelijkheid van de katholieke organisatie een uiteenzetting heeft gegeven. Dat er zich 10 aanwezigen als lid opgaven, zegt wel iets. Een nieuwe afdeling werd opgericht en de propaganda zal wel de rest doen.

De afdeling St. Oedenrode van deze bond spant wel de kroon in de leden-wervingsactie. Dáár zijn reeds 25 nieuwe leden ingeschreven, hetgeen vooral te danken is aan de medewerking van het plaatselijk bestuur der R. K. Werkliedenvereniging.

Uitbouw is nodig, vooral nù!

*

Vanaf 28 Februari tot 24 April j.l. boekte de R. K. Transportarbeidersbond 106 nieuwe leden.

In een te Utrecht gehouden vergadering van de plaatselijke afdeling van de R. K. Transportarbeidersbond werden 25 nieuwe leden geïnstalleerd en werd grote waardering uitgesproken voor de leiding, welke het Verbondsbestuur in deze tijd geeft. Dat is activiteit èn dankbaarheid! Factoren, welke we thans — minder dan ooit — niet kunnen missen!

*

Rotterdam heeft zijn kringbesturen verzocht op Zondag 18 Mei in de parochiekerken waar kringen gevestigd zijn, te dezer intentie een H. Mis te laten opdragen.

Het gehele georganiseerde katholieke arbeidersleger geve op die Zondag getuigenis van grote dankbaarheid voor de uitvaardiging der genoemde encyclieken. En hoe zou men dat beter kunnen doen dan daarvoor de H. Mis bij te wonen en ter H. Tafel te naderen?

Onze Nederlandse cultuur in verleden en heden

II. Onze cultuurrijkdom in de nieuwe geschiedenis (pl.m. 1450—plm. 1800)

(R.) Aan 't einde der middeleeuwen voltrok zich in de wereldgeschiedenis een omwenteling, die de mensheid op geheel nieuwe paden voerde en die ook voor de Nederlanden van de grootste betekenis was.

Op het **staatkundige** terrein openbaarde zich een streven van de veelheid van staten naar de eenheid en naar versterking van het vorstelijk gezag; het **maatschappelijk** leven werd sterk gewijzigd onder de invloed van het doorbrekende kapitalisme en de grote ontdekkingen; de **godsdienstige** instelling veranderde geheel door de naar voren dringende hervorming; het **culturele** leven zou in het teken komen staan van humanisme en renaissance.

In de Middeleeuwen was het geestelijk leven zo goed als geheel geconcentreerd in één gesloten kring, in één stand. Die kring was de kerkelijke gemeenschap, die stand de geestelijkheid. De Kerk was de draagster der beschaving. Het kon dus ook niet anders, of die beschaving was een katholieke beschaving. De kunst schraagde de eredienst, terwijl de wetenschap de geloofsleer diende, en philosophie en theologie tot een eenheid versmolten in de scholastek.

Renaissance en humanisme verbraken deze gesloten kring, en werden de bevrijding van de menselijke geest uit de „knellende" banden van het Middeleeuwse leven; ze plaatsten den mens, die in zich een drang gevoelt naar vervolmaking en de scheppende kracht, om het leven te veredelen, in het centrum van het heelal. Door zich echter al te veel te richten naar aardse schoonheid en genot, werd het bovenaardse uit het oog verloren, en weekten renaissance en humanisme den mens langzaam los van de katholieke bodem, waarop hij stond. Ze zouden met de hervorming een geestelijke ontreddering brengen, die tot op heden doorgewerkt heeft. Aan schoonheid van vormen werd gewonnen, wat aan godsdienstige diepte en stichting verloren ging. Langzamerhand werd het religieuze element teruggedrongen uit kunst en wetenschap, terwijl ook het nationaal-eigene gevaar liep door de imitatie-zucht, die na 1500 waarneembaar werd. Toch werd er, vooral in het begin, nog veel diepgodsdienstigs voortgebracht.

◆

De beroemdste vertegenwoordigers van het Nederlandse humanisme waren **Wessel Gansfoort,** die om zijn buitengewone theologische kennis de bijnaam verwierf van „Lux Mundi" (licht der wereld), **Rudolf Agricola,** de tweede Vergilius, en **Desiderius Erasmus,** de grote Rotterdammer, het wonder zijner eeuw, die ver boven de genoemden uitschitterde.

Vooral in de schilderkunst was de invloed van de Italiaanse renaissance in de 16e eeuw merkbaar. **Quinten Matsijs** uit Vlaanderen, **Pieter Breughel** uit Brabant, Jan van Scorel uit Utrecht, **Lucas van Leiden** en de gebrs. **Crabeth** uit Holland waren meesters, die ondanks Italiaanse beinvloeding eigen persoonlijkheid bewaarden.

Intussen was in de Nederlandse geschiedenis een factor binnengetreden, die de harmonie in onze beschaving verstoorde: de verscheuring der katholieke eenheid, die de scheuring der Nederlanden in z'n gevolg sleepte en ook voor het culturele leven noodlottig werd.

Wel zou de geestelijke eenheid hechter blijken dan de staatkundige en zou er nog lang na de scheuring voortdurende verbinding blijven bestaan tussen wetenschap en kunst in Zuid en Noord, Speciaal op het gebied der schilderkunst bleef de eenheid nog lang merkbaar; niemand zou gesproken hebben van een Vlaamse, Hollandse of Utrechtse, maar eenvoudig van een Nederlandse schilderschool. Op de duur zouden er echter twee cultuurkringen ontstaan: de Zuidnederlandse en de Noordnederlandse, of liever de Hollandse.

◆

In de Zuidelijke Nederlanden kwamen kunsten en wetenschappen onder invloed van het herleefde katholicisme, maar de economische achteruitgang en het vertrek van veel geleerden en kunstenaars uit het Zuiden, werden oorzaak, dat het geestelijk zwaartepunt zich verplaatste naar het Noorden, waar Holland het middelpunt werd van een opgewekt, intellectueel leven.

De Zuidnederlandse cultuur kwijnde, terwijl Holland zijn „gouden eeuw" beleefde.

Amsterdam werd niet alleen de economische, maar ook de culturele erfgenaam van Antwerpen en Brussel. Naast Leuven werd Leiden een nieuw centrum van wetenschappelijk leven. De eigen nationale cultuur zou, gedragen door grote vrijheid, zich in het Noorden volledig kunnen ontplooien, waarbij echter niet uit 't oog verloren mag worden, dat de geestelijke bezieling in het Noorden voor een belangrijk gedeelte te danken was aan Zuidelijk initiatief. De staatkundige eenheid kan geheel ten gronde gaan, maar de geestelijke eenheid heeft elementen o.a. de taal, die onverwoestbaar zijn, en waarop een nieuwe, staatkundige eenheid denkbaar zou zijn.

Op het gebied der wetenschap handhaafde het Zuiden vóór de scheuring zijn overwicht en bracht geleerden voort als den geneesheer **Dodoens,** die het „Cruydenboek" uitgaf in het Diets, de aardrijkskundigen **Mercator** en **Ortelius,** den uitgever **Plantijn,** wiens drukkerij te Antwerpen algemene bekendheid verwief, den latinist **Lipsius,** die tijdelijk verbonden werd aan de universiteit van Leiden, den taalkundige **Kiliaen,** die de grondlegger mag heten van een waarachtige, Nederlandse taalwetenschap, den theoloog **Jansenius,** die helaas onbewust de vader geworden is van het Jansenisme.

Na de scheuring werd het Zuiden voorbijgestreefd door het Noorden, en „Nederlandse publicaties van enige wetenschappelijke pretentie waren er nauwelijks meer aan te wijzen".

Het Noorden gaf toen juist een ontplooiing van krachten te aanschouwen, die de naam „gouden eeuw" ten volle rechtvaardigt. Leiden kreeg als nieuwe centra van wetenschap naast zich Franeker, Harderwijk, Groningen en Utrecht met eigen universiteiten, waaraan verschillende beroemdheden doceerden. Philologie en theologie, wis- en natuurkundige wetenschappen, wijsbegeerte, rechtsgeleerdheid en geschiedschrijving vonden schitterende beoefenaars.

Lipsius en **Heinsius** als latinisten, **Vossius** en **Barlaeus** als philologen, **Simon Stevin** als wiskundige, Van **Helmont** als scheikundige, **Leeghwater** als waterbouwkundige, **Spinoza** als wijsgeer, **Hugo de Groot** als rechtsgeleerde, **Bor, Van Reyd** en **Van Meteren** als geschiedschrijvers, hebben de Nederlandse wetenschappelijke naam beroemd gemaakt, ver buiten onze grenzen, en hebben door 't gebruik van 't Diets in plaats van 't latijn, het nationaal zelfgevoel versterkt. **Christiaen Huygens** ontdekte met een eigen gemaakte sterrekijker de ring van Saturnus, stelde 'n nieuwe theorie op over 't licht en construeerde het slingeruurwerk. **Swammerdam** verwierf zich grote verdiensten door zijn ontleedkundige onderzoekingen, in 't bijzonder van insecten, terwijl **Leeuwenhoeck** met een door hem zelf verbeterde microscoop de infusie-diertjes ontdekte „meer dan duysent mael cleynder dan 't oogje van den luys".

◆

Ook wat de kunst betreft, zou het Zuiden zijn eerste plaats moeten afstaan aan het Noorden. De beste Zuidnederlandse dichters waren **Van der Noot,** de Jesuïet **Pater Poirters** en **De Swaen.** Van der Noot, hoewel nog al sterk onder Franse invloed staande, schiep toch voor het Diets uitdrukkingsmogelijkheden, waar nog niemand aan dacht.

Pater Poiters, Noord-Brabander van geboorte, was een schrijver met frisse volkshumor en levendige stijl. Tijdens De Swaen werd het Diets door de geestelijke élite al niet meer als cultuurtaal beschouwd; hij kon zelfs in 't Zuiden voor zijn Nederlands werk geen uitgever vinden.

In de schilderkunst bleef het Zuiden nog enige tijd 'n voorname plaats innemen, getuigen de grootmeesters **Rubens, Van Dijck, Jordaens** en **Teniers.** Rubens was de vorst der Barokschilders, een kunstrichting, waarin de renaissance overgegaan was en die zich kenmerkte door voorliefde voor het heftige en bewogene; heldhaftigheid, daden van moed en kracht, marteling en extase waren geliefkoosde onderwerpen. De compositie was gericht op 't grootse effect; sterke tegenstellingen van licht en schaduw verhoogden vaak meer de uiterlijke dan de innerlijke waarde.

Bouw- en beeldhouwkunst mogen wijzen op de Vlaamse kerkenbouwers **Pater Huyssens S.J.** en **Pater Hesius S.J.** en op den Mechelsen beeldhouwer **Faid'herbe.**

◆

Al moeten we dan erkennen, dat er in de 17e eeuw in 't Zuiden nog cultuurkrachten werkten, deze eenmaal vruchtbaarste groei-akker der Nederlandse beschaving kan toch niet vergeleken worden bij 't Noorden, dat in de 17e eeuw een verrukkelijk schouwspel bood. Er kwam daar zulk een rijkdom van letterkundig leven, dat alleen de volledige opsomming van dichters en schrijvers te veel plaats zou eisen.

Amsterdam werd het middelpunt van een letterkundig leven, zoals de geschiedenis slechts zelden te zien geeft. In verschillende „kringen" vonden dichters en schrijvers elkaar, zoals in 't huis van den koopman Roemer Visser; zijn dochters Anna en Maria Tesselschade zetten deze traditie voort. De meeste bekendheid verwierf „de Muiderkring", in de ambtswoning van Hooft, drost van Muiden.

Spieghel en Cats, Hooft en Bredero, Vondel, Huygens, Stalpert van der Wielen en **Starter** zijn slechts enige vertegenwoordigers uit de grote reeks van woordkunstenaars in onze gouden eeuw.

De schilderkunst ging eveneens een ongekende bloei tegemoet; vooral de profane schilderkunst, want 't spreekt vanzelf, dat 't calvinisme 't religieuze element terugdrong, en dat niets mocht herinneren aan de katholieke eredienst. **Rembrandt** en **Frans Hals, Van Ostade, Brouwer, Gerard Dou, Paulus Potter, Ruysdael, Hobbema, Jan Steen, Pieter de Hoogh, Johannes Vermeer** schiepen als portret-, landschaps- en binnenhuisschilders onvergankelijke werken en waren de glorie van de Hollandse schilderschool. In bouw- en beeldhouwkunst ontwikkelde zich de zgn. „Hollandse renaissance", die in de trapgevels van huizen de mooiste effecten bereikte.

Lieven de Key (Vlaming van afkomst), **Hendrik de Keyzer, Jacob van Campen, Pieter Post, Quellijn, Willem de Keijzer en Rombout Verhulst** hebben in stadhuizen als 't paleis op de Dam in de hoofdstad en in de praalgraven van onze grootste vlootvoogden 't nageslacht voor immer aan zich verplicht.

Sweelinc en **Valerius, Reincke,** de leermeester van den onsterfelijken Bach, en **Hemony,** die talrijke carillons leverde, handhaafden de Nederlandse roem op 't terrein der muziek.

Zo bood dan 't Noorden een rijkdom van culturele bloei, terwijl de beschaving in 't Zuiden meer en meer ging kwijnen. Staatkundig en economisch, maar ook cultureel waren de Zuidelijke Nederlanden door de ramp der scheuring diep getroffen.

◆

De achttiende eeuw bood in cultureel opzicht een andere aanblik dan de zeventiende. Ook op 't gebied van kunsten en wetenschappen traden verslapping en stilstand in; zelfs in het Noorden oefende het Frans een „denationaliserende" invloed uit; Frans lezen, schrijven, was mode geworden. Evenals in de middeleeuwen zouden echter uit de burgerij krachten van nationaal verweer oprijzen.

Men zou kunnen zeggen, dat er meer in de breedte bereikt werd dan in de diepte; er werden verenigingen gesticht, verzamelingen aangelegd, kostbare boekerijen ingericht. Wetenschap en kunst werden meer een kwestie van liefhebberij en tijdverdrijf. Men teerde op de roem van het voorgeslacht. Er werden prijsvragen uitgeschreven om de wetenschap te bevorderen; er werden genootschappen gesticht, waar aan kunst „gedaan" werd, b.v. „Kunst wordt door arbeid verkregen".

Hoewel wetenschap en kunst niet zo'n beroemde beoefenaars vonden als in de 17e eeuw, hebben toch geneeskundigen als **Rega** (Zuid-Nederlander), **Boerhaave** en **Van Swieten,** natuurkundigen als 's-Gravesande en **Musschenbroek,** historici als **Wagenaar** en **Kluit,** dichters als **Langendijk, Justus van Effen** en **Bilderdijk,** schilders als **Lens** (Z.-N.) en **Cornelis Troost,** beeldhouwers als **Verhaegen** (Z.-N.), **Verbrugghen** (Z.-N.) en **Xavery** er voor gezorgd, dat onze cultuurtaak, hoewel verzwakt, niet onderbroken werd.

KAIN

Zwart-witteekening van Wladimir Bielkine uit 't boek „Kain"' door Rogier van Aerde

Rogier van Aerde's aangrijpend boek over de levenstragiek van het eerste kind der eerste menschen

Van katholieke en niet-katholieke zijde schitterend beoordeeld

Prijs f 3,50 ing.; f 4,50 geb.

Verkrijgbaar in den boekhandel en bij

URBI ET ORBI

Ondiep 6 — Utrecht

giro 315927

Overspannen?

Mijnhardt's Zenuwtabletten

maken U weldadig kalm. Buisje 75ct

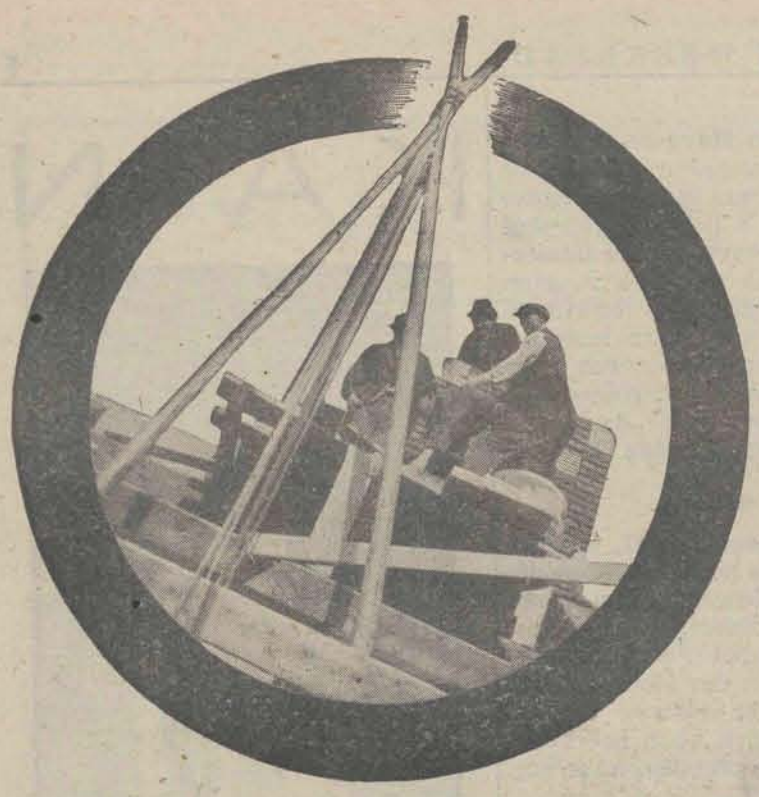

Onze Woningbouwverenigingen

De vorige keer besloten we onze wekelijkse revue met een kijkje bij de woningbouw in het Haarlemse diocees, voor zover deze ontstond als resultaat van het werk onzer eigen katholieke Woningbouwvereniging in dat bisdom. Zoals reeds gezegd, bedraagt het aantal verenigingen, aangesloten bij de Haarlemse diocesane bond van woningbouwverenigingen op het ogenblik 23 en deze gezamenlijke verenigingen hadden in 1939 5714 woningen in exploitatie.

Ook in de andere diocesen mag het resultaat van de eigen woningbouwverenigingen gezien worden.

De Woningbouwcentrale van de Utrechtse Diocesane Werkliedenbond telt 26 aangesloten verenigingen en stichtingen met een totaal woningbezit van 3035 woningen en 9 winkels. Verschillende dezer verenigingen hadden bij het uitbreken van de oorlog bouwplannen in voorbereiding, welker uitvoering thans uiteraard met grote moeilijkheden gepaard gaat en in de meeste gevallen zelfs helemaal onmogelijk is.

De Centrale stelt zich in hoofdzaak ten doel de aangesloten verenigingen te adviseren en zo nodig bij te staan in allerlei moeilijkheden waarmede bouwverenigingen soms te kampen hebben.

Voorts stimuleert zij de activiteit van plaatselijke werkliedenverenigingen op het terrein van de woningvoorziening; menige bouwvereniging heeft haar ontstaan voor een beduidend deel mede te danken aan het feit, dat de Centrale de Werkliedenvereniging ter plaatse aanspoorde een bouwvereniging op te richten en daarbij daadwerkelijk behulpzaam was.

Als adviserend instituut had de Centrale ook haar betekenis voor het Verbond, wanneer dit bij de overheid aandrong op bepaalde voorzieningen op het terrein van de volkshuisvesting.

In vergaderingen van de Centrale zelf, zowel als in diverse plaatselijke werkliedenverenigingen wordt regelmatig voorlichting gegeven omtrent vraagstukken, met de volkshuisvesting verband houdende.

Acties van aangesloten verenigingen werden steeds krachtig ondersteund, hetgeen bijvoorbeeld duidelijk blijkt uit hetgeen hierover in de jaarverslagen van de Utrechtse Diocesane Werkliedenbond staat vermeld.

Tientallen adviezen werden jaarlijks verstrekt over allerlei onderwerpen als bijvoorbeeld:

Landarbeiderswet, hertaxatie landarbeidersplaatsjes, woningbouw voor grote gezinnen met steun van het Werkfonds, woningverbetering met rijks- en gemeentesteun, onderhoudsvragen, onderhoudsnormen, algemene onkosten, ontwerpen en wijzigen van statuten, huurherzieningen, huurderving, administratie van woningen enz. enz.

Zo kon deze Centrale, zij het dan indirect — de directe taak ligt bij de bouwverenigingen zelf — krachtdadig medewerken aan het bereiken van het hoge woningpeil waarvoor ons land bekend staat.

We hebben getracht ook van de woningbouw in 't Utrechtse enig materiaal machtig te worden. Allereerst zijn we dezer dagen naar den heer Th. L. Verzuu gestapt, den secretaris-penningmeester van de woningbouwvereniging Prinses Juliana, die ons de 5 woningcomplexen rondom 't Mgr. Schaepmanplein te Utrecht liet zien. Gebrek aan plaatsruimte belet ons hiervan meer in beeld te brengen.

Deze complexen omvatten 338 woningen en de heer Verzuu wees zeer terecht op het prachtige werk van de woningbouw, waardoor gezorgd kon worden voor een goedkope doch belangrijke huisvesting van gezinnen met veel kinderen. Want het is meestal zo, merkte hij op, dat men aan grote gezinnen in vele gevallen liever niet verhuurt! Juist daarom doet de beweging op dat terrein zulk een zegenrijk en bij uitstek sociaal werk.

De R. K. Woningbouwvereniging te Arnhem zond ons ook nog enkele mooie foto's, waarvan we er eveneens een afdrukken, terwijl we ons bezoek aan het Utrechtse bisdom besluiten met een der vele woningcomplexen uit Hilversum, eveneens in exploitatie bij de Kath. Woningbouwvereniging aldaar.

Vanuit het Utrechtse gaan we even naar het Bredase. In dit diocees bestaan natuurlijk ook verschillende katholieke Woningbouwverenigingen, maar deze zijn niet te beschouwen als eigen stichting of instellingen van de plaatselijke Werkliedenvereniging. Wel is in deze Woningbouwverenigingen steeds het bestuur der plaatselijke Standsorganisatie vertegenwoordigd.

Alleen de Werkliedenvereniging te Roosendaal heeft een eigen woningbouwstichting „St. Joseph". Deze woningbouwvereniging heeft reeds 376 woningen gebouwd en heeft thans weer de goedkeuring verkregen voor het bouwen van 50 woningen. De huurprijzen zijn f 3 tot f 5,75, waterleiding en meterhuur van gas inbegrepen.

Tenslotte nog iets over de woningbouw in het Limburgse diocees. Bij de daar bestaande woningbouwcentrale „Ons Limburg" waren blijkens het laatste jaarverslag over 1939 64 woningbouwverenigingen aangesloten. Op het einde van het verslagjaar was door 42 afdelingen en de bouwvereniging „Heerlen" met 738 woningen in 38 verschillende gemeenten de bouw van woningen ter hand genomen. Er waren toen gebouwd 6603 woningen, waarin begrepen de 12 woningen door de afdeling Munstergeleen aangekocht en de 20 woningen door de afdeling „Valkenburg" gesticht, welke thans in net bezit zijn van de gemeente. Ook van Limburg kunnen we onze lezers hierbij het een en ander laten zien.

Aan de Limburgse Centrale is een technisch bureau verbonden, welk bureau bij de woningbouw door de afdelingen, bij de uitvoering van werken tot verbetering, modernisering en onderhoud zeer veel en nuttig werk verzet.

Om van die werkzaamheden enig idee te krijgen, zij slechts aangestipt, dat het bureau in het verslagjaar belast was met de leiding van en het toezicht op de werken van onderhoud en herstel van 13 woningbouwverenigingen met in totaal 2391 woningen. In de loop van het verslagjaar werd het Technisch Bureau voorts belast met de leiding van en het toezicht op de werken van onderhoud van 296 woningen van de afdeling „Heerlerheide" te Heerlen en van 755 woningen van de afdeling „Hoensbroek", terwijl tenslotte onder leiding van deze dienst belangrijke herstellingen in verband met ontstane mijnschade in diverse woninggroepen zijn verricht.

En hiermede besluiten we dan ons overzicht van hetgeen binnen het grote verband van onze Nederlandse Katholieke Arbeidersbeweging op het terrein van de volkshuisvesting is gedaan.

Het waren maar enkele flitsen, maar dit is toch wel voor iedereen duidelijk: ook hier deed en doet de beweging prachtig werk.

Nog 'n enkele opmerking. In een onzer vorige beschouwingen wezen we erop, hoe op tal van terreinen tussen verschillende instellingen in de beweging hoe langer hoe meer een even vruchtbare als intensieve samenwerking groeit. We namen toen als voorbeeld de Centrale Volksbank, die door de Centrale Propabandadienst haar folders laat ontwerpen, die door Lumax worden gedrukt. Zo moet het in de toekomst over de hele linie zijn.

En nu we 't hier over de eigen woningbouwverenigingen hebben attenderen we nog eens op de afdeling Brandverzekering van onze eigen instelling De Nederlandse Arbeidersbank N.V. Verschillende woningbouwverenigingen toch hebben voor een soliede en scherp concurrerende brandverzekering de weg naar de eigen instelling gevonden, maar de overigen mogen er hier nog eens aan herinnerd worden dat ook op dit gebied concentratie van krachten het grootst mogelijke rendement voor de beweging als geheel oplevert en daar moet het allen per saldo toch om te doen zijn!

Overigens zijn we, afgezien hiervan, nog lang niet daar, waar we moeten zijn. Ondanks de opruiming van honderdduizenden woningen, de verbetering en sanering van hele stadswijken, blijft er nog heel veel, dat dringend om verbetering vraagt. En de oorlogstoestand met alles wat daaraan vast zit en op volgen zal is zeker niet de meest gunstige periode om verbetering op grote schaal te kunnen doorvoeren.

Toch is er iets, dat we nog even moeten memoreren.

Iets, waartoe ook onze katholieke Arbeidersbeweging het hare heeft bijgedragen.

Bij een vergelijking tussen vroeger en nu is dit verblijdend, dat de gehele bevolking thans tegenover het vraagstuk der volkshuisvesting geheel anders staat dan vroeger, veel bewuster, veel critischer, met veel meer begrip, dan een vijftigtal jaren geleden. De arbeider van heden stelt — gelukkig — heel andere eisen aan zijn woning dan voorheen, hij neemt geen genoegen meer met datgene, wat hem toen werd voorgezet.

Dit alles geeft een gevoel van grote verruiming en vreugde, want wij weten wel heel zeker, dat terugkeer tot het vroegere voortaan niet meer mogelijk is, ook niet in slechte tijden, ook niet in een periode van depressie.

De opgang, die wij hebben bereikt, moge misschien voor korte tijd tot stilstand komen, maar neergang zal het niet meer worden. Dit alles is een uiting van het gegroeide en groeiende besef, dat — zoals wij de vorige week hebben opgemerkt — de woning een onzer grootste waarden is, zodat zij het punt van uitgang is voor alle verdere ontwikkeling, van verruiming van de geest, voor verdieping, voor verinnerlijking.

Tot dat besef bewust te hebben bijgedragen behoort tot de grote verdienste van onze katholieke Arbeidersbeweging, die immers in haar strijd en haar streven den arbeider als **mens** tot middelpunt heeft en derhalve alle belangen, aan zijn mens-zijn verbonden, tracht te behartigen.

Hoe meer we over de veelzijdige activiteit van onze beweging nadenken — en deze wekelijkse rubriek heeft juist tot doel om ons tot nadenken in dit opzicht te stemmen — des te duidelijker spreekt voor ons hetgeen wij in en door die beweging aan zedelijke en stoffelijke waarden hebben weten te verwerven, voor het behoud waarvan wij onze krachten, onze beste krachten moeten blijven geven. En dit kunnen we in deze tijd doen door ons lidmaatschap bewust en fier te dragen, door de allerwege ontplooide propagandaactie te steunen. De Meimaand, die we nu zijn ingegaan en waarin we in grote dankbaarheid het gouden feest van Rerum Novarum gedenken, moge ons nog eens speciaal tot die houding aanzetten.

L. B.

Aan de vruchten kent men de boom

...bouw-verenigingen

hemel-huis

RENÉ DE CLERCQ — EMIEL HULLEBROEK

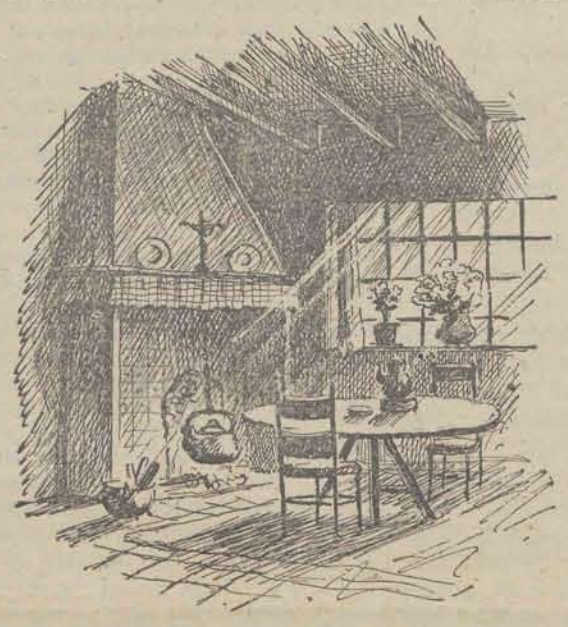

Door mijn woning speelt een zonnig licht.
'k Voel m'een kleinen koning. In mijn groten plicht;
Vrouw en kind te schragen. Op mijn sterke jeugd;
En ze hoog te dragen in mijn vreugd!
En ze hoog te dragen in mijn vreugd!

Daar, op 't schouwke, prijkt mijn eenig kruis.
Wees mijn engel, vrouwke, wees mijn hemelhuis.
Wees mijn stoutste roemen, wees mijn zoetste troost,
Frissche levensbloemen krachtig kroost.
Frissche levensbloemen krachtig kroost.

O, mijn kind'ren! Graag gebroken brood!
Zou 't geluk vermind'ren waar de last vergroot?
Zou men armoe lijden om een mondje meer!
Och, waar mensen strijden, helpt de Heer!
Och, waar mensen strijden, helpt de Heer!

Boven: enige complexen van onze woningbouwverenigingen, resp. te Utrecht, Arnhem en Hilversum. — Beneden: woningcomplexen van de Limburgse woningbouwverenigingen te Heerlen en Venlo

ONS HUISHOUDEN

De aardappel op de bon

Het wordt er voor de huisvrouw niet eenvoudiger op, nu in het seizoen, dat in normale omstandigheden al het moeilijkste is voor wat de voedselvoorziening van het gezin betreft, ook nog de aardappelen gerantsoeneerd moeten worden.

Het feit is er nu echter eenmaal, en wie aanpakt en zonder veel gemopper zich probeert er door te slaan, maakt zichzelf en anderen het leven niet nutteloos moeilijk; we moeten er toch doorheen.

De aardappel doet bij de meesten onzer de dubbele dienst voeding te geven en buikvulling tevens. Voor zover we door de rantsoenering hierin getroffen worden, moeten we op een of andere wijze in het tekort voorzien. In de eerste plaats dienen we ieder verlies van aardappelen te voorkomen. Tot het reeds zo lang aanbevolen in de schil koken van de aardappelen zulden we thans dan ook nolens volens moeten overgaan; het ¼ tot ⅓ deel van het gewicht, dat anders met het schillen verloren gaat, is door het in de schil koken te redden, en bovendien behouden we daarbij dan de kostbaarste bestanddelen van de aardappel, het eiwit en de vitaminen, welke beide in hoofdzaak direct onder de schil gelegen zijn.

Wat we aan hoeveelheid missen om ons een verzadigd gevoel te geven, moeten we nu door toevoeging van andere voedingsmiddelen zien aan te vullen. Groenten komen daar vooral voor in aanmerking omdat deze massa geven en de handel erin vrij is. Deze noodzaak kan een zegen zijn, als we er groenten door leren eten en waarderen, want tot nu gebruikten we van dit voor onze gezondheid zo buitengewoon kostbare goedje veel en veel te weinig.

Veel meer dan voor ons welzijn nuttig was, hebben we altijd vlees, spek, meelspijzen, suiker en andere snoeperij gegeten en het zo gezonde fruit en de groenten hebben we tot ons nadeel achteloos laten liggen.

Zowel met het oog op de kwaliteit der aardappelen als om volume, een grote hoeveelheid, te krijgen, doen we verstandig door veel stamppotten te maken. In het bijzonder als we jonge groenten gebruiken, draaien we dan, als we alles door elkaar stampen, even een handvol gewassen rauwe groenten door de worstmolens of hakken ze fijn en werken zowel sap als groenten door de stamppot heen; deze wordt er smakelijker door en door de vitaminen veel gezonder. Dit toevoegen van rauwe groente is bovendien ook nog voordelig, omdat ze niet zo geslonken is als de gekookte; we hebben dus minder groenten nodig, wat in deze tijd van de dure jonge groente ook weer meetelt.

Om de voedingswaarde van zo'n maal te verhogen, geeft de ontvangen extra bon gelegenheid, wat door een zeef gewreven peulvruchten (bonen- of erwtenpurée) met kooknat mee door te stampen of wat rijst of havermout; deze moeten geen hoofdzaak worden, het behoeft slechts aanvulling te zijn. Een ander maal kunnen we weer van de extra bróodbon bij wijze van nagerecht eens een snee brood toegeven. We kunnen ook wat melk aan de stamppot toevoegen; dit vermeerdert in de eerste plaats de hoeveelheid en door het vet, de voedingszouten en de vitaminen tegelijkertijd de voedingswaarde en de smaak.

Ten behoeve van de smaak kunnen we ook wel Maggi's Aroma toevoegen of, als wij in ons tuintje een Laves of Lubbestokplant hebben staan, een paar blaadjes of stukjes stengel daarvan laten meekoken; niet te veel, want de smaak ervan is zeer doordringend. Wie niet zo'n plant heeft, doet wijs er nu wat zaad van te kopen en dit uit te zaaien; het zal u bij vele gelegenheden te pas komen. Voor de winter kunnen blad, stengels en zelfs wortels gedroogd worden. Ook andere kruiden kunnen daarvoor dienst doen, peterselie is vooral aan te bevelen omdat die buitengewoon vitaminenrijk is en een fijne smaak geeft. Ze mag echter nooit meekoken, daar hierdoor alle smaak en veel vitaminen verloren gaan. Men strooie ze daarom bij het opscheppen rauw fijngehakt over de spijs heen. Ook op brood is ze heel smakelijk.

WILMA MÜNCH.

RADIJS-TIJD
Neem dan het hygiënisch verpakte en bereide keukenzout Jozo of Nezo. Kristalzuiver zout.... uit eigen bodem

Levensmoed

Voor J. B. S.

Jaren geleden hebben wij eens een jongen vriend begraven. Het was een stralende Meidag. Op het kerkhof vierden alle bomen en struiken uitbundig feest. Zo zie ik het in mijn herinnering; veel, véél witte bloemen tussen pril groen, overgoten van zon. De lucht was van een oneindig schoon blauw. De vogels kwetterden. Wij stonden om de donkere groeve geschaard in wijde kring: de ouders, de broers en zusters, vrienden en vriendinnen. Ik was toen nog jong en ik dacht bij mezelf: Groter smart kan er wel niet bestaan dan dat je een kind, je eigen, lieve kind, een stuk van jezelf moet missen.

Nu weet ik beter.

Nu wéét ik de diepe waarheid van de woorden, die Vondel in zijn Gysbrecht van Aemstel Badeloch in de mond geeft:

„Mijn man is 't harte zelf. 'k Heb
[zonder hem geen leven."
„Ik zou om enen man wel bei mijn
[kinders geven."

Vanmorgen heb ik aan dit alles moeten denken.

Ik kreeg een brief van een jonge vrouw, wier man enkele maanden geleden na een kortstondige ziekte overleed.

„.....we waren drie jaar getrouwd en verwachtten ons tweede kindje. Maar God heeft het anders gewild en nam mijn man tot Zich. U kunt zich denken, hoe ik me soms voel; iedere dag mis ik hem nog meer, vooral daar hij zo'n grote steun en steeds zo ingoed voor me was. We hadden ons zoveel van het leven voorgesteld en we wilden onze kinderen zo graag opvoeden tot brave, sterke mensen. Nu ben ik alleen, zo alleen en 's avonds als ik in ons huisje zit, prakkizeer ik me soms gek over alles... ook over het kleintje, dat komen moet. Soms bid ik God, dat Hij me tot Zich nemen wil, maar dat kan toch ook weer niet omwille van ons kleine meisje. De laatste avond hebben we beiden gezegd: Gods H. Wil geschiede! Hoe het mogelijk was, weet ik niet, maar ik zei het en het valt me nu vaak zo vreselijk moeilijk. Maar toch hoop ik met Gods hulp en mijn man z'n voorspraak onze twee kindertjes op te voeden, zoals hij dat graag had gezien....."

Deze ontroerende brief heeft me heel de dag niet losgelaten. Wel tien, wel twintig keer heb ik tegen mezelf gezegd: „Hoe weinig waarderen we ons geluk... wat zijn we toch vreselijk ondankbaar... we mieren over allerlei pietluttigheden... als er een kopje breekt, als er as gemorst wordt... we mopperen als het regent, als het waait en liefst ook nog als de zon schijnt... we maken er een drama van, als we met dezelfde hoed van voor drie jaar op Zondag naar de kerk moeten... we jammeren, als de kinderen hun gezonde levenslust botvieren... we klagen, dat we het druk hebben....."

Alsof dat heus allemaal de moeite waard is. O, deze tijd is niet gemakkelijk voor een huismoeder. De spinazie kost vijftien cent een pond en voor een paar jongensschoenen vragen ze grif negen gulden. De aardappelen, het vet, het brood, de kleren... wat een zorgen! Maar hoe licht zijn ze te dragen als je 't sàmen doen kunt!!

Waarom vergallen sommigen elkaar het leven, ook als er geen vreselijkheden als ontrouw, echtbreuk in het spel zijn?

Beseffen ze wat ze verknoeien door „alleen maar" humeurig, onhebbelijk, grof, jaloers, egoïstisch te zijn? Weten ze wel, hoe goed ze 't eigenlijk konden hebben, sàmen, en ook wat een rust en kracht er voor de kinderen uitgaat van het feit, dat vader en moeder veel van elkaar houden? Dat zien die kleinen! Dat voelen ze nog meer! Waarderen we ons geluk!

Zo'n brief stelt je ook weer eens voor het probleem van het lijden.

Emil Fiedler zegt: 1) „Van God uit gezien is het lijden als hulp, niet als straf bedoeld. De zin van het lijden te begrijpen is voor velen daarom zo moeilijk, omdat hun het bewustzijn van de lotsgemeenschap aller mensen ontbreekt."

Hoe troostend is het te bedenken, dat het lijden van een jonge moeder, dapper gedragen, een ander helpen kan:

een meisje, dat ergens in nood verkeert,
een jongen, die zichzelf vergeten heeft,
een soldaat aan het front,
een man in het concentratiekamp,
een andere moeder met hetzelfde leed, maar die niet berusten kan, nóg niet.
misschien een priester, die het moeilijk heeft,
misschien het eigen kind, later, láter.

Mogelijk is haar offer een zoenoffer voor wat een boze wereld thans aan gruwelen pleegt,
een stukje heiligheid, heiligheid, zo nodig om het aanschijn der aarde te vernieuwen.

Ik ken de briefschrijfster persoonlijk niet en tóch ken ik haar: zij is voor mij Elisabeth uit dat innige boek van Jeanne Oterdahl: Buiten waait de zomerwind.

Sedert Elisabeth weduwe was geworden, bad zij er een nieuwe bede bij: Help mij vrolijk te zijn met de kinderen! Zij kon dat weliswaar niet dadelijk. In het begin viel er zoveel te regelen en te ordenen, er was nog geen tijd om aan blijheid te denken. Het verdriet was ook al te groot. Maar toen zij in alle eenvoud een nieuw tehuis om zich heen had geschapen, voelde zij, dat zij geen enkele weekdag zou kunnen beginnen zonder vreugde. En terwijl zij haar best deed de moeilijke kunst te leren alleen te leven, en het nog veel moeilijker vond dan zij aanvankelijk gedacht had, trachtte zij tevens het bestaan voor de kinderen zo licht mogelijk te maken..... Het lag niet in haar bedoeling zich zelf te veranderen. Zij wilde trachten alles aan te grijpen, wat het leven blijer kon maken en zij wilde dit de kinderen ook bijbrengen. „Wij hebben het moeilijk," dacht zij, „nu komt er op aan, niets te verzuimen, wat het leven lichter kan maken. En zo kwam het, zoals het degenen, die eerlijk hun best doen, wel meer gaat, dat de vreugde, die zij aan de kinderen wilde geven, ook haar ten deel viel. Het was een stille vreugde, zij verjoeg de smart niet, maar verzachtte haar."

Nu moet er een kindje komen.

En nog altijd en iedere keer weer opnieuw „haast Maria zich over de bergen" naar moeders, die in nood zijn.

Zo zegt de dichter dit: 2)

„Ik ben maar gekomen, mijn lieve nicht,
Al waren het donkere nachten.
Want moeders te helpen ben ik verplicht,
Geen vrouw zal vergeefs op mij wachten;
Ik ben trouw als de komst van het licht.

Wie heeft geen geloof in den dageraad
En geen hoop op de zon in het Oosten?
Hoor naar mijn hart en zijn regelmaat,
Die is er om vrouwen te troosten
Wanneer de geboorte beginnen gaat.

Die dingen hebben een dieperen zin
Dan de menschen tot — heden toe —
[zagen,
Want nu krijgt de wereld een nieuw begin
En een antwoord op alle vragen.
Nu gaan wij den tijd van Gods vriend-
[schap in.

Wees niet bevreesd voor de komst van
[het kind,
Het zal niet behoeven te wachten
Tot het de hemelpoort open vindt,
Zegen den Heer dus met alle geslachten,
Wier vrees is verwaaid op Zijn morgen-
[wind.

Zegen den Heer, want ik heb Hem be-
[haagd
En Hij heeft mij uitverkoren,
God zelf heeft mij om mijn trouw ge-
[vraagd,
Het kind, dat van mij wordt geboren
Zal heeten: de Zoon van de Moedermaagd.

Als eenmaal dit wonder geschied zal zijn
Wordt de heele wereld een wonder,
Dan komt er een blijdschap in iedere pijn,
Het leven is nooit meer zonder
Geluk voor de vrouwen, die moeder zijn.

Loof God om hetgeen er geschieden gaat
Dat alle de vrouwen zal troosten!
Want ik hoor in mijn hart en zijn regel-
[maat
Het heilige lied van het Oosten:
De zang van den Eeuwigen Dageraad."

C. BOUDENS-VAN HEEL.

1) De goede God.
2) A. van Duinkerken in Hart van Brabant: Maria bij Elisabeth.

N.V. MATTHEEUSSENS
OSSENDRECHT
PEEKOFFIE MOSTERD
TAFELZUREN
STEUNT HOLLAND'S INDUSTRIE

Vraagt Uw winkelier: Wester's
GOUDSIROOP
ZUIVERE RIETSUIKERSIROOP
IN FRAAIE BUSSEN
VAN ½-1 en 2½ K.G. NETTO

QUILLARD-BRUINEMAN:
DE VERHEVEN SCHOONHEID VAN HET PRIESTERSCHAP
INGENAAID ƒ 3,05 GEBONDEN ƒ 4,10
In dit boek wordt de verheven schoonheid van het priesterschap zo treffend en aangrijpend uiteengezet, dat de priester ons in zijn volle glorie en wondere macht, in een geheel nieuw en klaar licht, tegenstraalt. Niet minder dan 50 Franse bisschoppen hebben dit boek met klem aanbevolen, het is geprezen als een der schoonste en beste werken ooit over priesterroeping en priesterschap gepubliceerd.
WAARDIGE EN VOORNAME UITVOERING
Verkrijgbaar in de boekhandel en bij
URBIT ET ORBI - UTRECHT
GIRO 315927

SCHAAKRUBRIEK

Correspondentieadres: Drs. Th. C. L. Kok, Assendelftstraat 17, Den Haag.

Euwe—Kramer
(5e match-partij)

1. e2—e4, c7—c6. 2. d2—d4, d7—d5. 3. e4×d5, c6×d5. 4. c2—c4.

Dit is de moderne behandeling van de Caro-Kann-opening; vroeger speelde men meestal 3. Pc3 en ook wel 3. e5. 4....., **Pg8—f6.** Met 4. ....., dc4:. 5. Lc4: zou wit een belangrijk tempo winnen. 5. **Pb1—c3, e7—e6.** Het is de vraag, of hier Pc6 niet beter is; door e6 te spelen is immers Lc8 ingesloten en dat wordt lastig voor zwart. 6. **Pg1—f3, Lf8—e7. 7. c4—c5.** Als zwart afziet van de opstelling g6 en Lg7, dan biedt deze pionzet wit goede kansen. Zwart heeft nu namelijk minder gelegenheid om met e6—e5 de pion op d4 aan te vallen en zo pion c5 van zijn dekking te beroven. 7. ....., **b7—b6. 8. b2—b4, a7—a5?** Door de beide laatste zetten is de zwarte pionnenstelling op de damesvleugel verzwakt; Dr. Euwe buit deze zwakte direct uit: 9. **Pc3—a4!** dreigt Pb6: 9. ....., **Pf6—d7.** Zwart is van plan straks e5 te spelen en daarom gaat Pf6 en niet Pb8 naar d7. 10. **Lf1—b5,** pent het paard, **0—0** en zwart ontpent weer. 11. **Lc1—f4** en nu dreigt er stukwinst door c6 en c7. Indien nu direct La6, dan ruilt wit af om daarna voort te zetten met b4—b5 en c5—c6, waardoor de pion op c6 zéér sterk komt te staan en steeds dreigt te promoveren; daarom ruilt zwart eerst een pion af: 11. ....., **b6×c5.** 12. **b4×c5, Lc8—a6.** 13. **Lb5×a6, Ta8×a6.** 14. **0—0, Pb8—c6.** De strijd gaat nu om punt e5; beide partijen richten hun officieren hier op: zwart om e6—e5 te kunnen spelen, wit om dit te verhinderen. 15. **Tf1—e1, Le7—f6.** 16. **Ta1—b1.** De toren dreigt via b7 in de zwarte stelling te dringen: 16. **Dd8—c8.** 17. **Dd1—d2, Tf8—e8.** Zwart schijnt nu toch e5 te kunnen spelen, daar die pion viermaal aangevallen is door wit, doch ook viermaal verdedigd door zwart. Echter: 18. **Pa4—c3, e6—e5** (zie diagram no. 321). Zwart moest wel iets ondernemen, daar anders het witte paard via b5 naar c7 of d6 springt.

No. 321

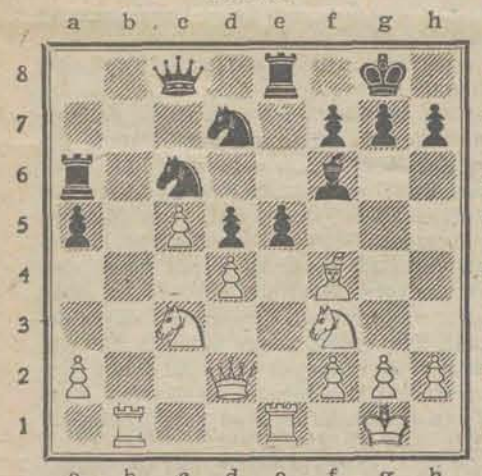

Stelling na 18. ....., e5

19. **Pc3×d5.** Wit geeft twee stukken voor een toren plus twee pionnen, wat een voordelige ruil is, vooral, omdat de centrumpionnen zeer sterk blijken te zijn. 19. ....., **e5×f4.** 20. **Te1×e8, Dc8×e8.** 21. **Pd5—c7, De8—c8.** 22. **Pc7×a6, Dc8×a6.** 23. **d4—d5.** De opmars begint al. 23. ....., **Pc6—e5.** Foutief is 23. ....., Pb4. 24. a3 en het paard kan nergens heen zonder te worden geslagen. 24. **c5—c6, Pe5×f3†.** 25. **g2×f3, Pd7—f8.** Natuurlijk niet Pe5 wegens mat in twee zetten! 26. **Dd2×f4, Da6—d3.** Gelijktijdige aanval op de toren en pion d5. De witte dame dekt echter beide stukken: 27. **Df4—e4, Dd3—d2.** 28. **c6—c7.** Dat wordt een onhoudbaar doelpunt! 28. ....., **Dd2—c3.** 29. **d5—d6, h7—h5.** 30. **De4—b7, Lf6—d4.** 31 **c7—c8D** en zwart gaf het op.

Ter oefening

In stelling no. 322 won zwart aan zet met een aardige combinatie. De lezer probere er ook zijn krachten eens aan. Oplossing volgende week (niets oversturen)!

No. 322

Zwart: Rubinstein

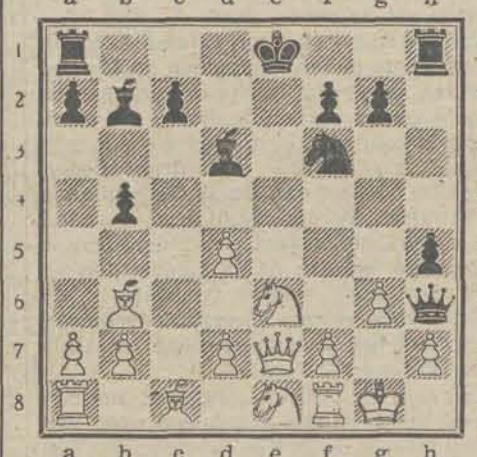

Wit: Belsitzmann

ZOO HOORT HET

WELLEVENDHEID ALS UITING VAN INNERLIJKE BESCHAVING EN LIEFDE TOT DEN EVENMENS

DOOR TOOS POST

Voorwoord van Mag. Dr. S. Stokman, O.F.M.

IN KEURIG BANDJE ƒ 1,25

WE MAKEN:

EEN SCHEMERLAMP

De vraagsteller van dit onderwerp heeft wel enig geduld moeten beoefenen, maar ik hoop toch dat het nog van pas komt, en anders zullen er ook wel andere liefhebbers zijn.

Het werkstukje is voor den koperslager van belang, maar ook de bankwerker zal er wel weg mee weten. Het voetstuk is gedacht van geel koper en bestaat uit de eigenlijke standaard of lampdrager die versierd is met een viertal „zeepaardjes".

De voet is een rondgedreven basementvorm waarvan de grootste diameter 11 cm is, de hoogte tot en met het kraaltje is 2½ cm, daarop wordt een buisje geplaatst dat een middellijn heeft van 1 cm en 16 cm lang is. Deze buis, waardoor de draad getrokken kan worden, eindigt in een huls met kraalovergang. In deze huls wordt de fitting bevestigd voor de gloeilamp. De te gebruiken fitting bepaalt de

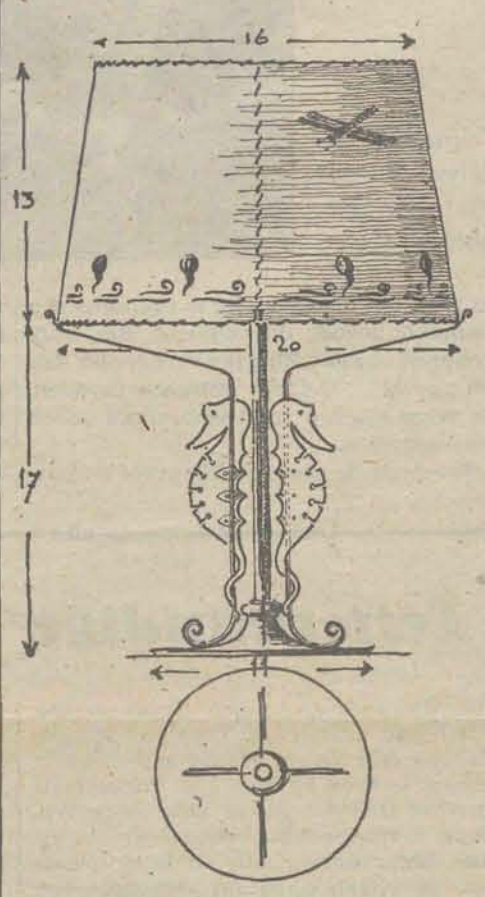

diameter van de huls. Aan vier zijden van de voet wordt nu een staafje aangebracht van vierkant koper, dik 3 mm. Deze staafjes worden eerst in de juiste vorm gezet, met de bevestigingskrul beneden, en eindigen boven in een vorkvormig deel waarop straks de lampekap geplaatst kan worden. Het vierkant staafje wordt zodanig uitgedreven dat het even boven het zeepaardje nog vierkant is maar naar de einden, dus daar waar de kap op komt te rusten, plat is, dus 2 mm dik en 5 mm breed.

De vorkjes of gaffeltjes, waarin de kap komt te rusten, zijn dus ook 5 mm breed.

Tegen deze staafjes worden de zeepaardjes aangebracht. Deze worden eerst uit een plaatje koper dik 2 mm uitgesneden en bij de uitgeschulpte kanten wat uitgedreven, zodat het geen platte plaatjes zijn, maar min of meer gebombeerde en behamerde stukjes. Ze worden nu om en om tegen de staafjes gelegd, de staarten om de staafjes gekruld, en met lusjes aan de staafjes bevestigd.

Het spreekt vanzelf dat de scherpe hoekjes en kantjes even moeten worden weggeslagen, omdat men anders bij het beetpakken van de lamp zich zou kunnen bezeren. De kap bestaat uit 2 ringen, één met een diameter van 20 cm, één met een diameter van 16 cm. Deze ringen worden door 4 rechte stukken verbonden, zodat ze op een afstand van 13 cm boven elkaar komen, terwijl in de bovencirkel een kruis komt voor versterking.

Om dit geraamte of karkas wordt de kap gelegd. Deze wordt uitgeknipt uit perkament (geolied) en de naad, die we laten samenvallen met een staand staafje, dichtgeregen met een streng raffia of wasdraad. Dezelfde rijgmethode wordt

toegepast bij de beide ringen onder en boven.

Als nu je vriend de schilder een handje helpt en er wat golfjes en uilekoppen, mitsgaders aan de bovenrand een libelle en een paar vlindertjes op schildert, dan is het geheel gereed. De gloeilamp en een

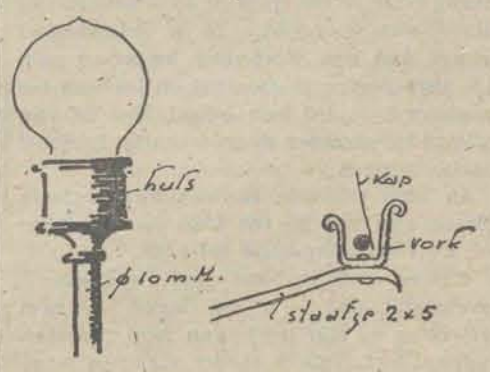

snoer met stekker mogen natuurlijk niet ontbreken.

ARCHITEKT.

De vorige maal gaven we enige bijzonderheden van de meteoorkrater, die zich in Arizona, in de Verenigde Staten van Amerika, bevindt. Overigens moet men niet menen, dat dit een geval van recente datum is. Men heeft de meteoor-inslag hier moeten afleiden uit de vorm van de krater en het feit dat er geen andere, bijvoorbeeld vulcanische, oorzaak voor kratervorming is. Verder uit de vondst van stukken meteoorsteen om en in de buurt van de krater. Overigens is men van mening dat de tijd van inslag van deze reusachtige meteoorsteen voor eeuwen terug moet worden gezocht, wellicht zelfs een paar duizend jaar geleden.

Gelukkig is er ook nog een frappant voorbeeld van meer recente datum, en omtrent deze meteoor-inslag zijn heel wat meer bijzonderheden bekend.

Het eerste wat er omtrent deze meteoor bekend is, is dat op 30 Juni 1908 reizigers van de Trans-Siberische spoorweg een geweldige vuurbol door de lucht zagen vliegen, waarna ze een tijdje later een geweldige slag hoorden. Deze dreunende slag was zo ontzettend, dat de seismografen (instrumenten voor het registreren van aardbevingen) over heel de wereld de slag (in z'n werking dus als een aardbeving) constateerden.

Doordat alle seismografen de dreuning hadden geregistreerd, kon gemakkelijk de tijd van inslag worden bepaald. Tevens kon dit geschieden door vergelijking van de standen der barografen (dat zijn instrumenten die de luchtdruk registreren), omdat de luchtdruk tengevolge van de meteoorinslag tot zelfs in Engeland kon worden waargenomen.

Met dat al wist men in 1908 overigens nóch een verklaring van de geweldige geconstateerde ontploffing, noch de oorzaak, noch de plaats waar ze precies was geschied.

Jaren gingen voorbij en eerst in het jaar 1927 wist men door te dringen tot de plaats waar de meteoor was ingeslagen, namelijk in de buurt van 'n nederzetting in het Siberische oerwoud, Vanovara genaamd.

Wat men daar vond, dus ongeveer 20 jaren na het tijdstip van de inslag, was eenvoudig verbijsterend. Midden in het oerwoud was een cirkelvormig gedeelte met een middellijn van ongeveer 20 km totaal verbrand. Daaromheen waren in een ring ter breedte van ongeveer 10 km alle bomen omgeworpen. Deze lagen netjes in rijen, gericht naar het centrum der verwoesting. In totaal had de meteoorinslag een terrein van ongeveer 8000 vierkante kilometer totaal tot woestenij gemaakt.

De wetenschap heeft zich voor deze meteoorinslag natuurlijk zeer geïnteresseerd en talrijke berekeningen zijn gemaakt om de grootte van de meteoor, z'n vermoedelijke snelheid en de ontzaglijke energie te bepalen. Om dezelfde reden als we in het vorig artikel betreffende de meteoor van Arizona reeds naar voren brachten, heeft men van de meteoorsteen zelf niets gevonden. Maar toch heeft men, door het maken van vergelijkingen van deze meteoorinslag met grote aardbevingen, de geweldige ontwikkelde energie wel kunnen berekenen en is men tot de conclusie gekomen dat het betreffende meteoorsteenblok zeker een afmeting moet hebben gehad van enige meters in doorsnede en op z'n vaart door het luchtruim een snelheid moet hebben gehad van zeker meer dan 40 kilometer per seconde! Het gewicht van deze meteoorsteen wordt, hoewel dit uiteraard schattingen zijn, op enige tienduizenden kilogram gesteld. Geen wonder dat de aangerichte verwoestingen zo ontstellend waren!

JOHN BOYLE.

IVOROL: De Kwaliteits-Tandpasta

Petrus, Paulus Rubens

EEN DER GROOTSTE SCHILDERSGENIEËN

II (Slot)

In ons vorig artikel over Petrus Paulus Rubens zagen wij den schilder bezig in Italië, het land dat met zijn bloeiend kunstleven ook hem had aangetrokken. Een ontzagwekkend doek, voorstellende de Besnijdenis des Heren, werd de samenvatting van alles wat de „pittor fiamengo" (Vlaamse schilder) in Italië had geleerd; het heeft zowel de monumentale tekenwijze van Michelangelo als de werkelijkheidszin van Caravaggio en dat wil eigenlijk zeggen: het doek is reeds volkomen Rubens' eigen persoonlijkheid, die later de meester zou worden van een monumentale realiteit.

De dood van zijn moeder riep Rubens terug naar Antwerpen en dit afscheid van Italië was voorgoed. In de Scheldestad vangt dan zijn glorierijke loopbaan aan. De aartshertogen Albertus en Isabella benoemen hem tot hun hofschilder en van alle zijden stromen de opdrachten Rubens' atelier binnen.

In 1609 trouwde Rubens met Isabella Brant met wie hij tot 1626 een gelukkig en kinderrijk huwelijk beleefde.

Zozeer werd Rubens met opdrachten overstelpt, dat — in die dagen iets heel gewoons — zijn leerlingen hem moesten helpen. Het Rubens-atelier was een ware schilderijenfabriek, waar een verstandige werkverdeling heerste. Want onder zijn leerlingen had Rubens specialisten. Frans Snyders bijv. schilderde veelal de dieren, terwijl Jan Breughel in veel schilderijen de bloemen aanbracht. Een leerling, die in vaardigheid den meester naar de kroon stak, was Antony van Dyck, die van 1615 tot 1621 bij Rubens werkte.

In 1622 ontbood Maria de Medici hem naar Parijs om een reeks illustraties van haar leven te schilderen, welke thans in het Louvre te bewonderen zijn.

Voor de Jesuïetenkerk te Antwerpen, die in 1728 door de bliksem werd verwoest, had de meester reeds twee grote altaarstukken en negen en dertig plafondschilderingen vervaardigd. In Engeland werd hem de versiering van het Whitehall-paleis opgedragen. In Spanje schilderde hij talrijke portretten en droeg Philips IV hem de versiering van zijn jachtslot Torre de la Parada op. Op 11 Maart 1638 ging een transport van niet minder dan 118 schilderijen naar Spanje.

Behalve een groot schilder was Rubens een knap diplomaat; van hem is zelfs gezegd, dat hij zich met zijn schilderkunst niet eens zijn grootste verdienste heeft verzameld. Zijn diplomatieke werkzaamheden zijn rond 1622 begonnen in dienst van het hof te Brussel. Hij maakte als zodanig o.a. reizen naar Madrid, Londen en in Holland. Bij deze gelegenheden voerde hij steeds portretopdrachten uit en schilderde hij bijv. tot vijfmaal toe Philips IV van Spanje.

Vele jaren na de dood van Isabella Brant huwde de 53-jarige Rubens in 1630 de 17-jarige Helene Fourment, wier schoonheid hem tot menig beroemd schilderij inspireerde. In zijn laatste levensjaren werd Rubens zwaar gekweld door de jicht, hetgeen hem echter niet verhinderde nog vele prachtige doeken te scheppen.

Tot het laatste toe bleef zijn werk gezocht. Om zijn verdiensten als diplomaat werd Rubens in 1628 in de adelstand verheven en in 1620 tot ridder geslagen.

Op 30 Mei 1640 overleed hij, in wijde kring betreurd als de schepper van een ontzaglijk oeuvre.

Tegenhanger van Rembrandt

In bijna alle opzichten is Rubens een tegenhanger van Rembrandt; in hun beider werken vindt men dezelfde afstand, die er ligt tussen de ongehoorde maatschappelijke carrière van Rubens en de verguizing die Rembrandt moest ondergaan. Ongetwijfeld was Rubens een geniaal tekenaar en virtuoos schilder, maar nimmer bereikte zijn werk die diepte van sentiment, die juist de grootheid van Rembrandt uitmaakt.

De waarde van Rubens' werk ligt vooral in de uitbundige levenslust, waar het van blaakt. Hij was een minnaar van het leven in al zijn vormen; ook een kenner van het menselijk gemoed, wat vooral in zijn vroegere portretten tot uiting komt.

Toch moet men aan de grootse composities van Rubens de wijdheid niet verwarren met oppervlakkigheid.

Men moet Rubens niet van ons standpunt, maar van dat van zijn eigen tijd aanzien. De Wedergeboorte der Oudheid. Hij was op-en-top een Renaissance-mens, de gloeiendste incarnatie van deze kunstherleving, die men zich denken kan. De denkbeelden, de composities met mensendrommen stroomden uit zijn brein als een lawine. Daar is een levensvreugde, een levensvolheid, waarbij elk ander enthousiasme verbleekt; als Rubens zijn klinkende tenorstem doet schallen, wordt elk ander geluid een schraal, kortademig gepiep. Geen der andere Vlamingen kan zijn vaart bijhouden. Hij schrijft aan Sir Dudley Carleton, dat Snijders de adelaar geschilderd heeft op een Prometheus; men vindt de hand van den zorgzamen Jan Breughel en diens naamtekening op een stuk van Adam en Eva in het Paradijs; hij werkt samen met Van Dyck — maar Rubens is dan de zon, waarom de anderen

Zelfportret van Rubens met zijn eerste vrouw, Isabelle Brant.

als planeten draaien. Het is eveneens een kosmisch gevoel, dat hij met zijn landschappen opwekt. Zij gaan veel verder dan een „geval". Het zijn golvende gronden, die verre streken tot panorama's doen aaneengroeien.

Rubens is de man van het grote gebaar, van de wijde ruimte; zijn aarde is een levend wezen, als een mens van vlees en bloed, zij ademt en beweegt en in de bomen stromen de levensappen omhoog, totdat er de bloesems ontbotten. Rubens heeft de krachten van de hemel op de aarde werkzaam gezien.

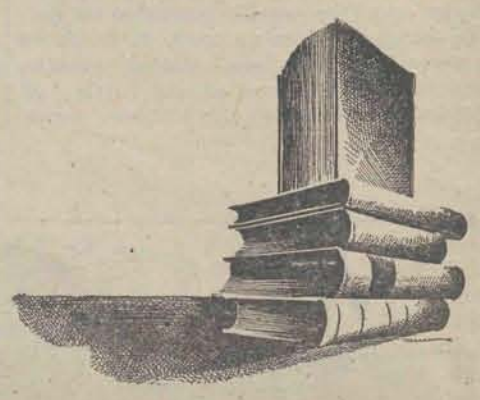

XIV

HET NIBELUNGENLIED

(Vervolg)

Wat nu volgt heet „nood der Nibelungen". De Bourgondiërs die met Hagen waren meegekomen, hadden nadat hij in het bezit van de schat was gekomen, ook de naam „Nibelungen" verworven. En zij kwamen werkelijk in nood. In het begin leek het niet zo erg. Atilla ontving hen schitterend in een grote feesthal. Na afloop begaven zij zich ter ruste, behalve Hagen en Volker de vioolspeler, die de wacht hielden, omdat zij onheil vreesden. En het was niet overbodig, want Chriemhilde's mannen deden wel degelijk een poging de Bourgondiërs in hun slaap te overrompelen.

De volgende dag had het grote feestmaal plaats. Maar de gezelligheid werd geducht verstoord, want Blodelijn, broer van Atilla, drong onverhoeds de zaal binnen en daagde Dankwaart, broer van Hagen, tot een tweegevecht uit. Deze was onmiddellijk startklaar en Blodelijn moest het onderspit delven. Dit was het sein tot een algemene strijd. Dankwaart waarschuwde Hagen en Volker, die buiten op wacht stonden, en nam zelf hun wachtpost over. Hagen stormde naar binnen en sloeg zonder veel plichtplegingen Ortlieb, het zoontje van Atilla en Chriemhilde, het hoofd af, zodanig dat het de moeder in de schoot rolde. Na deze daad ontbrandde de strijd algemeen en het ging er onbehoorlijk ruig aan toe. Toch had men nog een weinig bezinning, want op het woord van Diederik van Bern konden Atilla, Chriemhilde en Rudigeer de zaal verlaten.

Het aantal slachtoffers groeide elk ogenblik en het bloed stroomde bij beken. Eindelijk vroegen de Bourgondiërs vrije aftocht, waar ze misschien beter mee hadden kunnen beginnen tegen de overmacht. Etzel en Chriemhilde eisten echter uitlevering van Hagen, wat de Nibelungen weigerden. Chriemhilde nam nu haar veilige positie te baat om een belangrijke beslissing te nemen: zij gelastte de zaal in brand te steken. Daar hadden de strijders knap moeite mee, maar toch hielden de Nibelungen kranig vol. Rudigeer moest weer een handje gaan meehelpen en ook Diederik van Bern nam de wapens op.

Hoeveel slachtoffers bij een dergelijke wijze van strijdvoeren vielen, blijkt daaruit, dat van de Nibelungen alleen Gunther en Hagen en van de Hunnen en Gothen alleen Diederik en de oude wapenmeester Hildebrand overbleven. Toen pas slaagde Diederik erin Hagen gevangen te nemen. Prompt leverde hij hem aan Chriemhilde uit. Ook Gunther moest zich overgeven. Diederik vroeg echter voor beiden om genade. Maar Chriemhilde wilde de plaats waar de Nibelungenschat verborgen lag, van Hagen te weten komen. Onvoorzichtig genoeg zei Hagen, dat hij die nooit zou verraden zolang nog een van zijn heren leefde. Die moeilijkheid ruimde Chriemhilde voor hem op, door Gunther, haar eigen broer, te laten onthoofden. Met bitter sarcasme deelde Hagen zijn vijandin toen mee, dat alleen hij nu nog de plaats wist en zij die van hem nimmer zou horen. In woede nam Chriemhilde toen Siegfrieds zwaard en houwde Hagen het hoofd af. Dat was voor Hildebrand te veel, en terwijl Atilla erover klaagde een zo dapper held door vrouwenhand te zien omkomen, maakte de oude wapenmeester met Chriemhilde korte metten. Zodat Atilla weer weduwnaar was en het tamelijk eenzaam had, zijnde alle strijders gesneuveld.

In een aanhangsel, „de Klacht", worden de gevallen helden beweend.

Het werk telt 2316 strofen elk van vier verzen. Historische feiten zijn erin terug te vinden, zoals de nederlaag van Gundikar van Worms tegen de Hunnen omtrent 437 en het huwelijk van Atilla met een Bourgondische koningsdochter Hilde; Giselher en Godomar zijn verder twee vorsten uit de zesde eeuw.

Het lied is feitelijk een verzameling van sagen uit de oudere Edda, een op IJsland ontstaan samenstel van priesterzangen en heldensagen, waarvan de dichters al evenzeer onbekend zijn. In die sagen vindt men figuren als Sigurd den drakendoder, Brynhild, dochter van Budli, Gudrun alias Chriemhilde. Verder houdt het verband met het Walthariuslied, een oudere Duitse heldensage, waarin Atilla's gevechten en dood voorkomen, evenals trouwens in de Edda, voorts verhalen over Diederik van Bern (niet het Zwitserse, maar het Italiaanse Verona = Bern).

Kan men het Nibelungengebied met zijn woeste strijd en zijn groots bezingen van helden terecht de Duitse Ilias noemen, een gelijkenis met de Odyssee vinden we in de „Gudrun", in de 13e eeuw door een onbekende vervaardigd. Ook hierin zijn veel oude sagen verwerkt. Deze Duitse Odyssee staat vrijwel op gelijke hoogte met het Nibelungenlied, is alleen in zijn samenstelling minder vast. Zij bevat drie delen. In het eerste wordt prins Hagen van Eyrland door een grote vogel geroofd en bij drie al eerder geroofde koningsdochters gebracht. Hij bevrijdt ze en huwt met Hilde, de schoonste.

In het tweede deel wordt Hilde, dochter van Hagen en Hilde sr., door Hetzel, koning der Hegelingen, ontvoerd.

Het derde en langste deel handelt over Hetzel en Hilde's dochter Gudrun. Met den koningszoon Herwig van Zeeland is Gudrun verloofd, maar zij wordt door den Noorsen vorst Hartmut geroofd en, daar zij niet met hem wil huwen, tot slavin gemaakt. Na enige jaren bevrijdt Herwig haar met de hulp van den held Wate. Gudrun wreekt zich bloedig op Gerlind, moeder van Hartmut, die haar getyranniseerd had.

Het lied „Gothentrouw", dat we vorige week noemden, laten wij hieronder in een vertaling volgen, die niet bewerkt is, maar zo dicht mogelijk bij het origineel blijft. De oude trouwe wapenmeester Hildebrand speelt er weer zijn rol in.

Letterkundige monumenten

Gothentrouw

Verslagen lag met zijn schaar
De koning der Gothen Winithar.
De Hunnen juichten na 's konings val,
De gieren daalden af in 't dal.

Drie mannen reden door heide wild,
Versplinterd hun speer, kapot hun schild.
De eerste over het zadelleer
Droeg zijns konings gebroken speer.

De tweede 's konings kroonhelm droeg
Waar midden doorheen 'n strijdbijl sloeg
De derde verborg met trouwe arm
'n Bedekt geheim in zijn mantel warm.

Zo kwamen zij aan de Donau diep.
De eerste hield stil zijn paard en riep:
„Een kapotte helm, een vernielde speer,
Van 't rijk der Gothen bleef niet meer."

En de tweede sprak: „In de golven daar
Verzinken wij de rest der Gothenschaar.
Kom, springen wij van des oevers rand.
Wat talmt gij nog, vader Hildebrand?"

„Hebt gij al gered de kroon en de speer
O trouwe gezellen, ik draag toch meer!"
Zijn mantel-zacht sloeg hij open wijd:
„Hier draag ik der Gothen schat en rijk!

En hebt gij gered al speer en kroon
Ik heb gered onzen koning zijn zoon.
Ontwaak, mijn knaapje, ik groet u, ik
U, koning der Gothen, kleine Diederik."

REDACTIE-ADRES:
BERKENSTRAAT 57, HAARLEM (NOORD)

BONDSRAADSVERGADERING

Aan de afdelingen,

In de middagvergadering van onze op 15 Mei a.s. in Den Haag te houden bondsraadsvergadering zullen het woord voeren de hoogeerwaarde plebaan F. B. J. M. Filbry met het onderwerp: Zalig zij die hongeren en dorsten naar de rechtvaardigheid (Matth. V), en de heer J. Andriessen met het onderwerp: Rerum Novarum en Quadragesimo Anno, en arbeidende mens en arbeid.

Wij menen goed te doen de afgevaardigden er op te wijzen, dat in tegenstelling met voorheen in het gebouw Amicitia geen gelegenheid is te eten.

Wilt u bovenstaande mededelingen even doorgeven aan uw afgevaardigden?

SPECIAAL NUMMER VAN HERSTEL

Er zal in verband met het jubileum van Rerum Novarum en Quadragesimo Anno een speciaal nummer van Herstel verschijnen. De medewerking van vooraanstaande personen met een bijdrage, de inhoud en voorts de omvang, kleur, illustratie en papiersoort zullen het geheel tot een bijzonder goed nummer maken. (Het gewone nummer van die week, 16 Mei, komt dan te vervallen).

Nu moet dit bijzondere nummer in handen komen van alle leden van de bij het R. K. Werkliedenverbond aangesloten bonden. Na veel wikken en wegen is nu besloten om de distributie voor die week van de gewone verspreiding te laten afwijken. Voor deze ene keer zullen de vakbonden er voor zorgen dat Herstel aan al hun leden zal worden toegezonden, terwijl onze afdelingen de verspreiding op zich zullen moeten nemen voor de leden die niet bij een vakorganisatie zijn aangesloten.

Wat ons uit de afdelingen ter ore kwam

ALKMAAR

Thans willen wij even uw aandacht vragen voor onze Volkstuintjes. En dit betreft wel speciaal het financiële gedeelte, namelijk het voldoen van de tweede helft der huur. Wij verzoeken de betreffende huurders dan ook vriendelijk de tweede helft der huur a.s. Zaterdag, des middags tussen 5 en 6 uur, in het Bondsgebouw, Oudegracht 130, alhier, te willen voldoen. Wij vertrouwen dat al de huurders hieraan gevolg zullen geven.

Tevens herinneren wij de bestuurders van de verschillende onderafdelingen en instellingen van de Katholieke Volksbond er aan, voorzover zij in het bezit zijn van een vaandel of vlag, deze Zaterdag 17 Mei a.s. naar de kerk van den H. Laurentius, Verdronkenoord, te laten brengen ter versiering der kerk bij gelegenheid van de viering van de encyclieken-herdenking op Zondag 18 Mei a.s.

Verder willen wij u nog even onder de aandacht brengen, dat de drie-daagse retraites in het Retraitehuis te Bergen nog steeds doorgaan. Vooral in deze moeilijke tijd, waarin eenieder moeite heeft om staande te blijven, is het zeer gewenst een driedaagse retaite mede te maken, waaruit men kracht en sterkte put voor de toekomst. Wanneer u dus hiervoor interesse heeft, kunt u alle mogelijke inlichtingen hieromtrent verkrijgen bij ons secretariaat: Dr. Schaepmankade 16.

DUIVENDRECHT

Vermoedelijk zult u een formulier ontvangen hebben voor de kettingactie. Neemt u van de inhoud eens kennis en besluit dan wanneer het teruggehaald wordt u voor dit mooie doel op te geven. Het is voor Herwonnen Levenskracht, dus een mooi doel en voor uw medemensen, die soms lange tijd moeten worden verpleegd, maar dan toch voor hun gezin behouden kunnen worden.

KROMMENIE

Op Dinsdag 29 April kwam de afdeling in haar 38e jaarvergadering bijeen. In deze vergadering was tevens tegenwoordig de districtsbestuurder de heer Van Slingerland.

Uit het jaarverslag van den secretaris, hetwelk hij voor de 35e maal uitbracht, bleek dat de afdeling en onderafdelingen intact waren gebleven. Uit het financieel verslag van den penningmeester bleek dat de ontvangsten hadden bedragen *f* 1618,21 en de uitgaven *f* 1615,21. Onder de uitgaven merkten we op verschillende subsidies en bijdragen voor verschillende instellingen, cursussen en fondsen.

Uit het verslag van de verificatie bleek dat boeken en kas in de juiste orde waren. De begroting voor 1941 werd aangenomen op *f* 1489.

Bij de bestuursverkiezing werden de heren Jac. van Rosmalen, N. van Luit en P. Groot herkozen. Als afgevaardigde voor de bondsraadsvergadering werd herkozen de heer 't Vrouwe. In de kascommissie werd gekozen de heer J. Smit inplaats van den heer B. Molenaar, welke aan de beurt van aftreden was. De heer Van Slingerland bracht hulde aan de afdeling voor de wijze waarop zij de instelling Herwonnen Levenskracht steunt.

Voorzitter deelde mee dat er plannen zullen worden beraamd om het 50-jarig jubileum ter herdenking van de uitvaardiging van de encycliek Rerum Novarum plaatselijk (kerkelijk) te vieren.

LISSE

25 jaar penningmeester van het retraitefonds

28 Maart herdacht de heer J. Beyk de dag waarop hij 25 jaar als penningmeester aan het Retraitefonds St. Ignatius verbonden was. In verband met de H. Vastentijd is dit in stilte gepasseerd. Zondag 11 Mei zal dit heugelijke gebeuren in intieme kring herdacht worden. Dat hij nog lange jaren gespaard mag blijven voor net fonds is de wens van leden en bestuur.

OVERVEEN

Op Zondag 4 Mei had voor de leden der afdeling het jaarfeest plaats. Hoewel hiervoor dit jaar naar gebouw St. Bavo te Haarlem moest worden gegaan, was de belangstelling er niet minder om. Integendeel. Ook was aanwezig onze bondssecretaris, de heer A. J. M. Angenent met zijn echtgenote.

Medewerking verleenden onze eigen onderafdelingen de harmonievereniging Euphonia en de gemengde toneelvereniging St. Genesius. Voor en na het openingswoord van den voorzitter werden door Euphonia op uitstekende wijze enige muzieknummers ten gehore gebracht. Wat is het toch jammer dat velen menen onder de muziek zo luid mogelijk met hun buur te moeten spreken. Dat is voor de muziekliefhebbers een ergernis en niet erg vriendelijk tegenover de muzikanten.

Door St. Genesius werd opgevoerd het toneelstuk „De Familiedictator", comedie in 3 bedrijven. Op lofwaardige wijze heeft zij dit gedaan. Bovendien was de inhoud van het stuk niet zonder betekenis. Hierin streed de starre economist tegen de menselijkheid en liefde waarin deze laatste de overwinning behaalde. Zeer goed spel werd gegeven en vooral de hoofdrollen waren in goede handen. Een dankbaar applaus bewees, dat deze opvoering door de aanwezigen zeker was gewaardeerd.

Alles bijeen kunnen wij dan ook met voldoening op dit jaarfeest terugzien.

VOORHOUT

Dezer dagen had de zegening van de werktuigen plaats. De opkomst was schitterend. Voor zo'n eerste maal trof men allerlei werktuigen aan van land- en tuinbouw, 't was een gevarieerde verzameling, die respect afdwong bij een ieder die aanwezig was. Wij zijn dankbaar aan al diegenen, die hieraan hebben meegewerkt.

Waar men verwacht wordt

CASTRICUM. Wij delen mede dat de Rerum Nov. en Quadragesimo Anno-herdenking op Zondag 25 Mei aanstaande in samenwerking met de andere standsorganisaties kerkelijk zal worden gevierd. 's Morgens zal er een algemene H. Communie worden gehouden. Des avonds een Lof met predicatie door een begaafd spreker over de betekenis van Rerum Novarum en Quadragesimo Anno.

DELFT. ***Gouden jubileum van Rerum Novarum.*** Door ons plaatselijk comité voor de actie naar de Nieuwe Gemeenschap zal op Zondag 18 Mei aanstaande het gouden jubileum van Rerum Novarum en het tweede lustrum van Quadragesimo Anno, kerkelijk worden herdacht.

Den leden wordt verzocht des morgens in eigen parochiekerk ter H. Tafel te naderen. Onder de H. Mis predicatie over de encycliek. Des avonds om 7 uur in de St. Jozefkerk sluitingslof met feestpredicatie over de encycliek door den hoogeerwaarden heer dr. Moller uit Voorburg.

Mogen vooral de arbeiders, die de weldadige invloed van Rerum Novarum in zoveel verschillende vormen hebben mogen ervaren, hierbij toch niet ontbreken.

— **Studie-Zondag voor de bestuurders op Zondag 25 Mei in St. Willibrord.** Des morgens om 7.30 uur generale H. Communie waarna, zo mogelijk, gemeenschappelijk ontbijt. Vervolgens om 10 uur de eerste en om 11.15 uur de tweede les. 1e Les Inleider A. C. de Bruijn, voorzitter R. K. Werkliedenverbond, onderwerp: De corporatieve gedachte. 2e Les inleider pater dr. S. Stokman O.F.M. directeur Ontwikkelingscentrale, onderwerp: De corporatieve organisatie. Ongeveer 1.30 uur sluiten.

De bestuurders zowel als belangstellende leden gelieven zich voor deze studiedag schriftelijk of mondeling op te geven bij den 2en secretaris, A. Kremers, Vondelstraat.

DUIVENDRECHT. Zondag 18 Mei zal in de kerk de herdenking plaats hebben van de uitvaardiging van de encyclieken Rerum Novarum en Quadragesimo Anno. 's Morgens algemene H. Communie en in de hoogmis herdenking. De leden worden verzocht allen aanwezig te zijn en zo hun dankbaarheid te tonen.

RIJSWIJK (Z.H.) Op Zondag 18 Mei aanstaande zal er in onze parochie een H. Mis worden opgedragen. Deze dag immers is de grote herdenkingsdag van het verschijnen van de Rerum Novarum. Wij kunnen er niet genoeg op aandringen om toch vooral deze H. Mis bij te wonen. In het kerkbericht zal nog nadere mededeling worden gedaan. Wij verwachten vooral van de leden der R. K. Volksbond deze dag te willen herdenken in gebed.

HOORN. Op 13 Mei aanstaande stelt het bestuur zich voor de jaarvergadering te houden. Daar wij toch al niet te veel bijeen kunnen komen, verwachten wij dat ditmaal deze vergadering door zeer veel leden bezocht zal worden.

Vrienden, toont dus uw meeleven met het werk onzer organisatie door ter vergadering te komen.

VELSEN. Het bestuur der afdeling verzoekt de leden Zondag 18 Mei aanstaande vrij te houden. Die dag zal in onze gemeente de Rerum Novarum-herdenking worden gehouden. Er zal in elke parochiekerk een H. Mis uit dankbaarheid worden opgedragen waaronder een algemene H. Communie der leden. Onder die H. Mis zal door de eerwaarde adviseurs een preek worden gehouden over bovengenoemde encyclieken. 's Avonds 7 uur zal in de parochiekerk der paters Capucijnen een plechtig Lof plaats hebben met feestpredikatie, terwijl tevens onder het Lof de zegening der gereedschappen zal geschieden. Tevens verzoeken wij de bestuurders van de diverse onderafdelingen, voor zover zij een vlag of vaandel bezitten, deze op Zaterdag 17 Mei in de parochiekerk der paters Capucijnen te IJmuiden Oost te laten bezorgen.

VOORHOUT. Herdenking der encyclieken Rerum Novarum en Quadragesimo Anno op Zondag 18 Mei aanstaande. Het afdelingsbestuur roept u allen op die dag de H. Mis bij te wonen en ter H. Tafel te gaan.

Dus, R. K. arbeiders, geeft blijk van uw meeleven over deze encyclieken en komt op Zondag 18 Mei a.s. des morgens 8.30 uur in de H. Mis en nadert ter H. Tafel.

ZEVENHOVEN. Dinsdag 13 Mei wordt de jaarvergadering gehouden, 's avonds 8 uur in het Bondsgebouw. De agenda is als volgt: 1 Opening. 2 Notulen. 3 Jaarverslag secretaris. 4 Jaarverslag penningmeester. 5 Ingekomen stukken. 6 Bestuursverkiezing. 7 Benoeming afgevaardigde Centrale Raad. 8 Rondvraag en sluiting. Alle leden worden verzocht om deze vergadering bij te wonen daar tevens onze nieuwe geestelijke adviseur deze avond geïnstalleerd wordt. Verder zal op Zondag 15 Mei de encycliekherdenking plaats hebben. 's Morgens zal de vroegmis zijn voor de leden van de Nederlandse Katholieke Volksbond waaronder algemene H. Communie en onder beide H. Missen predicatie door den geestelijken adviseur over de encyclieken.

Kernen en Credo Pugno

Wat bedoelen wij eigenlijk met onze kernen in de afdelingen van onze Katholieke Volksbond? Wat willen wij met onze Credo Pugnoclubs?

Door de vorming in onze kernen willen wij goedwillende leden van onze Katholieke Volksbond in staat stellen om de standsorganisatie te helpen haar mooie taak te vervullen. Het eerste doel immers van onze Katholieke Volksbond is en blijft: herstellen van de Christelijke beginselen in 't maatschappelijke leven. Dit beschouwen wij als een apostolaatstaak. Maar deze taak kan de standsorganistie niet vervullen zonder de hulp van de eenmaal gevormde kernen. Waarom niet?

Als standsorganisatie is de Katholieke Volksbond een massa-organisatie. Zij tracht alle standgenoten in zich op te nemen. Doch als massa-organisatie is zij ten enemale ongeschikt om intens vormend te werken onder haar leden. Evenmin zal zij in voldoende mate apostolaat naar buiten kunnen uitoefenen. Om deze redenen zijn de kernen, dat wil zeggen kleine groepen goed gevormde katholieke Volksbonders noodzakelijk.

Kernleden zijn dus lekenapostelen, die men apart moet vormen; want apostel zijn is iets persoonlijks. Een kern, eenmaal met het katholicisme van de daad geladen, zal inwerken op de massa, zoals de zuurdesem ofwel gist inwerkt op het meel.

Als de kernleden, na één jaar, behoorlijk gevormd zijn, worden zij leden van de actie-groep of Credo Pugnoclub. Deze club beoefent actief apostolaat in en door de standsorganisatie. Het ledental tracht zij op te voeren; werkt aan de verbondendheid van de leden met hun beweging, aan de verbondenheid tussen leiding en leden, aan de goede geest van de Katholieke Volksbond. Ook buiten de organisatie kan men op hen een beroep doen; waarbij wij denken aan de medewerking in de parochiële comité's van Katholieke Actie.

Men houde dus wel in het oog, dat de kern een instituut is van vorming, de Credo Pugno-club een instituut is van actie. Een club van propaganda, die de scholing en vorming niet heeft doorgemaakt, kan zich bij de tegenwoordig gestelde regeling nooit de naam van Credo Pugnoclub toeëigenen.

Dàt is hem: PASTOL!

Pastol is de tandpasta, waar goede tandenborstels bij zweren. Want Pastol zet de kroon op hun werk - het houdt de tanden gezond en blank en geeft een pittige, frissche smaak, die nog langen tijd nawerkt.

Pastol voor de heele familie.

BOLDOOT'S
Pastol
maakt Uw tanden blank

ZANGKANARIES

Saksische zangers f 3,90. Seyfertmannen, diep in holrol, klockrollen en fluiten uit kampioen f 4,75; alle dag- en avond-zangers; duizenden dankbetuigingen. Kanarie kweekpopjes f 0,80. Teelbare parkieten f 2,25 per paar. Zingende manvinken f 0,60. Gemengde vogelzaden f 2,50 per 5 kg. Het bekende kanarieopfokvoer f 0,70 per ½ kg.

Fijnkwekerij
NICO BORNEMAN
Merelstraat 35 · Telef. 13617
UTRECHT

Gebruikt bij Uw ontbijt steeds
A.H.O.
GLORIAKOEK
Neemt proef met onze andere
A.H.O.-ARTIKELEN
Fa. A. HUYBREGTS-OOMS
EMMASTRAAT 35 - TILBURG

NU,
maar ook voor de toekomst is Coöperatie onmisbaar!
Coöperatie
moet en zal een belangrijke taak hebben bij de wederopbouw
Houdt dus ook nu vast aan uw coöperatieve gedachte!
BLIJFT OOK NU TROUW LID EN VERBRUIKER VAN
R. K. Coöperatieve Verbruiksvereniging
HET ANKER u.a.
Kruisstr. 54, L. Vrouweplein 1
TILBURG

EDEL KANARIE STAM,
knor, holrol, schokkels, klockrol, enz., diepe toeren.
Vraagt gratis prijs
Gele Seifert Kweekerij
Spoorstr. 54, Valkenswaard

Adverteert in dit blad

Ons Koffiesurrogaat
is krachtig en smaakt uitstekend
250 gram in speciale aroma-beschermende verpakking 36 cent
DE GRUYTER

MEI AANVANG

der goedk. schriftel. lessen in **Fransch, Duitsch, Engelsch, Boekh., Taal m. Rekenen, enz.** à 70 ct. per maand. Ook **Steno en Alg. ontw.** Vraagt gratis proefles Cursus Zelfontw., Bosb. Toussaintstr. 46 C., Amsterdam-West.

Torpedo-Vrijwielremnaaf, een eisch van veiligheid.
HET IDEAAL VAN DEN WIELRIJDER

Coöp. Levensverzekerings Mij
CONCORDIA
U.A.
INSTELLING VAN HET R. K. WERKLIEDENVERBOND
OUDENOORD UTRECHT

CONCURRERENDE TARIEVEN
BILLIJKE VOORWAARDEN
AANDEEL IN DE WINST

VRAAGT PROSPECTUS EN VOORWAARDEN

VOOR SLECHTS *f* 1

of meer per maand leveren wij U franco huis
GUIDO GEZELLE'S complete **dichtwerken**

waarvan de 1e druk *f* 14.— kostte. Nu in een dundruk-editie, bevattende ongeveer 1700 bldz. met verklarende woordenlijst en alphabetische inhoudsopgave

2 forsche deelen fraai gebonden **TOTAAL f 7.85**

Voor onderstaande PRACHTAANBIEDINGEN zult u ook zeker interesse hebben ! !

GULBRANSSEN TRILOGIE. 1. En eeuwig zingen de Bosschen. 2. Winden waaien om de Rotsen. 3. De Weg tot elkander. Geïll. d. Anton Pieck, de 3 boeken elk in artist. band, totaal *f* 15.45.

LUXE JUBILEUM-UITG. KRAMER'S WOORDENTOLK. In prachtig blauw kunstleer. Verklaart meer dan 35.000 vreemde woorden *f* 3.05

KAMPVUREN LANGS DEN EVENAAR door Paul Julien, met een groot aantal foto's *f* 5.15

CHRISTUS LEGENDEN, door Selma Lagerlöf. Pracht-uitgave. Geb. van *f* 7.50 nu. . *f* 4.10

HET VERLOSSENDE ANTWOORD OP KWELLENDE VRAGEN, door Pater Otten, 800 kolom druks. In prachtband *f* 4.10

JA, IK WIL. Het bekende boek van Dr. W. B. Huddleston Slater, gebonden *f* 5.15

MEDISCHE ENCYCLOPAEDIE, 530 pag. met kleurendruk- en vele zwartdrukplaten. Beschrijft alle ziekten. Gebonden *f* 4.70

ENCYCLOPAEDIE VOOR IEDEREEN. 4e geheel bijgewerkte druk, 1780 kolommen, 2600 ill., 64 gekl. en zwarte platen, 50 landkaarten. Behandelt 36.000 onderwerpen. In linnen band *f* 4.15; in luxen band *f* 4.70

WISKUNDE VOOR IEDEREEN, door Egmont Colerus. Brengt u de wiskunde als het ware spelenderwijs bij! In korten tijd verscheen reeds de 4e druk. In stevigen band *f* 4.10

ALLE PRIJZEN ZIJN INCL. O.B. DESGEW. BETAALBAAR MET *f* 1.— OF MEER PER MAAND. Verzendkosten worden niet berekend. N.V. BOEK- EN KUNSTH. H. NELISSEN, Prinsengracht 627, A'dam-C. Postrek. 60092. Gem. Giro N 2266. Telefoon 31791.

Bij betaling per postw. of giro vermelde men „Ann. „Herstel".

BON

Ondergeteekende wenscht te ontvangen

Het verschuldigde ad *f* / de 1e maandelijksche termijn ad *f* *

is door mij verzonden / wordt met 10 cts. extra voor rembours bij ontvangst zending door mij betaald *) Doorslaan wat niet verlangd wordt.

NAAM en BEROEP: ADRES: 32